

**T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA**

**BİRİNCİ TA'BİYE
MESELESİNİN HALLİ**

Kıdemli Yüzbaşı Mustafa Kemal

3 Haziran 1911

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı Yayınları

**ANKARA
GENELKURMAY BASİMEVİ
2011**

ISBN: 978-975-409-613-2

NSN: 7610270533226

YAYIN KURULU BAŞKANI

Korg.Abdullah ATAY

YAYIN KURULU

Dr.Kur.Alb.Sertif DEMİR

Dr.Öğ.Alb.Suat AKGÜL

HAZIRLAYANLAR

Dr.Öğ.Alb.Suat AKGÜL

Arşiv Uzm.Arzu YOĞURTCUOĞLU

Arşiv Uzm.Gökçen TOKEŞER

DÜZELTİ - SAYFA DÜZENİ

Red.Uzm.İlkay SARIKAYA

GRAFİK - TASARIM

Ceyhan KURHAN

BELGE ARAŞTIRMA

Arşiv Uzm.Nuri BAYRAK

BELGE ÇEKİM

Uzm.Erhan KANDEMİR

SUNUŞ

Dünyanın sayılı dehalarından biri olan Mustafa Kemal ATATÜRK, bu dehasını gerek katıldığı savaşlarda gerekse kurduğu yeni Türkiye Devleti'nin kurumsallaştırılması ve çağdaş bir seviyeye çıkarılması sırasında tüm dünyaya kanıtlamıştır. Onun üstün dehası; ileriye görebilme, isabetli kararlar verebilme gibi özelliklerle kendini gösterir.

Hayatının büyük bir kısmını savaş meydanlarında ve bu meydanların ön saflarında geçiren ATATÜRK, ordunun bel kemiğini oluşturan subayların iyi bir eğitimden geçmelerini, savaşta ve barışta, her zaman güçlü, olgun, kuvvetli ve kararlı olmaları gerektiğini düşünmüştür. ***“Harp sanatının amacı, olgunluğun en üst noktasında ve en kuvvetli olmaktan ibarettir.”*** sözü ile bu görüşünü dile getirmiştir.

Bu bağlamda ATATÜRK, subayların eğitiminde onlara teorik bilgilerin yanı sıra pratik de yaptırılmasını, özellikle de taktik meselelerin çözümünü ile olası bir muharebede gerekli olacak pratiklik, isabetli emir ve kararlar verme konularında onların deneyim kazanmalarını istemiştir.

Bu eserle ATATÜRK, komutan adaylarının ve onların idare ettiği askerlerin eğitimine ne kadar önem verdiğini, bir ordunun bütün unsurları ile her zaman olası bir savaşa karşı hazırlıklı olması gerektiğini tarihteki büyük savaşlardan verdiği örneklerle açıklamıştır.

Eser; Genelkurmay Başkanlığı tarafından 8 Şubat 1911 tarihinde Birinci Şube Müdürü Albay Pertev Bey'e hazırlatılan sorulardan oluşan "Birinci Ta'biye Meselesi (Birinci Taktik Meselesi)", Mustafa Kemal ATATÜRK'ün 3 Haziran 1911 tarihinde 5'inci Kolordu Komutanlığında Kıdemli Yüzbaşı rütbesiyle görev yaptığı sırada bu sorulara verdiği cevapları içeren "Birinci Ta'biye Meselesinin Halli İçin Notlar" ve "Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Birinci Şu'besi Tarafından (Birinci Ta'biye Mes'elesi) Olarak Gönderilen Mes'elenin Sûret-i Hallidir" başlıklarından oluşmaktadır.

Eserin orijinalinde harita ve kroki bulunmamaktadır. Ancak okuyucuya faydalı olması bakımından aynı bölgenin aynı dönemdeki bir haritası tarafımızdan esere eklenmiştir.

İlk kez yayımlanan bu eserin askerî eğitim faaliyetlerinde bulunan personele ve ATATÜRK konusunda araştırma yapanlara faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Abdullah ATAY
Korgeneral
ATASE Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

İÇİNDEKİLER.....	III
Birinci Ta'biye Meselesi (Birinci Taktik Meselesi).....	1
Birinci Taktik Meselesinin Çözümü İçin Notlar...	9
Genelkurmay Birinci Şube Tarafından (Birinci Taktik Meselesi) Başlığı Altında Gönderilen Meselenin Çözümüdür.....	23
Birinci Ta'biye Mes'elesi (Çevirim Yazısı).....	39
Birinci Ta'biye Mes'elesinin Halli İçin Notlar (Çevirim Yazısı).....	49
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Birinci Şu'besi Tarafından (Birinci Ta'biye Mes'elesi) Olarak Gönderilen Mes'elenin Sûret-i Hallidir. (Çevirim Yazısı).....	61
Belgeler.....	79
EK.....	99

Genelkurmay
1'inci Şube 1911
Taktik Meseleler

Birinci Ta'biye Meselesi **(Birinci Taktik Meselesi)**

Şimal hükûmeti Cenup hükûmetine savaş ilan etmiştir. Seferberliğinin süratinden istifade eden Şimal ordusu, Trakya tarafında bütün kuvvetleriyle sınırı geçerek Edirne Müstahkem Mevkisini kuşattığı gibi Makedonya tarafında da 14 Mayıs günü Devebağır'dan ve Karataş üzerinden taarruz harekâtına başlamıştır.

Başlangıçta Eğripalanga'da toplanmış olan 5'inci Kolorduya bağlı 13'üncü Piyade Tümeni, kuvvetli düşman kolları karşısında 17 Mayıs akşamına kadar yavaş yavaş Straçin (İstraçin) sırtlarına çekilmiştir. 15 ila 20.000 kuvvetinde olduğu tahmin edilen düşman, 13'üncü Tümeni takip ederek Rankofça'nın batısındaki sırtlara kadar ilerlemiştir.

İvraniye (İvranya - Vranya) civarında bütün kuvvetlerini toplayarak tehditkâr bir durum almış olan Şimal-i Garbi hükûmetine karşı, sınırı gözetlemek üzere, 5'inci Kolorduya bağlı 14'üncü Piyade Tümeni 17 Mayıs akşamı Zibefçe civarında, 15'inci Piyade Tümeni de Domorofça'da bulunmaktaydı. 6'ncı Kolorduya bağlı 16'ncı Piyade Tümeni aynı günün akşamına kadar Üsküp'te toplanmıştır. Üsküp'ün kuzey ve

doğusunda Kaçalnik ve Kumanova caddelerine hâkim bazı hafif istihkâmlar inşa edilmiş ve eski sahra toplarıyla donatılmıştır.

1'inci Kolordunun Cum'a-i bâlâ'da toplanmış olan 1'inci Piyade Tümeni Koçarınova civarındaki kuvvetli düşman müfrezesine taarruz ederek onu 16 Mayıs akşamına kadar Koçana'nın (Koçina/Koçani) kuzeyindeki sırtlara kadar püskürtmüştü. Bu Tümenin bundan sonraki harekâtı hakkında bilgi alınmamıştır.

18 Mayıs akşamına kadar 1'inci Kolorduya bağlı 2'nci Piyade Tümeni Behcova'da (Pehcova) ve 3'üncü Piyade Tümeni Ustrumça'da (Strumiça/Strumitsa/Strumisa) toplanacaklardır.

Çarova üzerinden Koçana - İştîp (İştîb/Ştip) genel istikametinde ilerlemiş olan düşman kuvvetleri karşısında, 2'nci Kolorduya bağlı 5'inci ve 6'ncı Piyade Tümenleri kesin muharebeye girişmemek şartıyla düşmanı çeşitli mevzilerde durdurarak 18 Mayıs günü öğleden sonra İzlet Deresi'nin batısına kadar çekilmiş ve bu derenin doğusunda yalnızca kuvvetli artçıları bırakmışlardır.

5'inci Tümenin büyük bir kısmı Kurpišta (Krupište)'nin kuzeyindeki sırtları, 6'ncı Tümenin büyük bir kısmı da Jifanča ve Goynofça'nın batısındaki sırtları işgal etmişlerdir. Lapepliçe 6'ncı Tümenin Nişancı Taburu tarafından tutulmuştur. 5'inci ve 6'ncı Tümenlerle ortak harekât icra eden Müstakil Süvari Tümeni, 18 Mayıs günü öğleden önce Sokolarça'nın doğusunda düşmanın kuvvetli

bir süvari tugayını perişan ederek doğuya doğru püskürttükten sonra Tripotinçe ve Boçişte'ye çekilmiştir.

5'inci ve 6'ncı Piyade Tümenlerini takip ederek 18 Mayıs akşamına kadar Sokolarça - Kişnofça hattının batı ve güneybatısındaki sırtlara kadar ilerlemiş olan düşman kollarının kuvvetinin 40 - 50.000 kadar olduğu tahmin edilmiştir. 8 - 10.000 er kuvvetindeki diğer bir düşman kolu Veniçe ve Zirnofça üzerinden ilerleyerek aynı gün akşama doğru Arkofça ile Koçinçefe arasındaki sırtları işgal etmiştir.

İştîp mevkiisi; (Tarainçe'nin güney ve güneydoğusundaki sırtlar -Serçeler'in doğusundaki tepeler- Krivedol (Krividol - Krivodol) ve güneybatısındaki tepeler) genel hattında - müstahkem ordugâh hâlinde- hafif istihkâmlar ile tahkim edilerek eski sahra ve bazı ağır çaplı topraklarla donatılmıştır. Bir redif alayıyla muhafaza edilen Köprülü mevkiisi, Kiliseli ve Kaplan'a giden caddeler üzerinde birkaç köprübaşı tahkimatıyla sağlamlaştırılarak eski sahra topraklarıyla donatılmıştır. Şehir içinde ve istasyon yakınında bulunan iki vardar köprüsü bu tahkimatın koruması altındadır.

Kısmen Krivolak, kısmen de Köprülü üzerinden İştîp ve Kiliseli istikametlerinde toplanmakta olan diğer Cenup Ordusu birliklerinin 18 Mayıs akşamındaki durumları aşağıdadır:

2'nci Kolorduya bağlı 4'ncü Piyade Tümeninin bir kısmı Tarainçe'nin güneyinde, bir kısmı Aşağı Belvan'ın batısında

3'üncü Kolorduya bağlı;

7'nci Piyade Tümeni İştip'te

8'inci Piyade Tümeni Serçeler - Krividol hattında

9'uncu Piyade Tümeni Hıdırfakılı'da

3'üncü Kolordu Genel Karargâhı İştip'te

4'üncü Kolorduya bağlı;

10'uncu Piyade Tümeni Bereketli'de

11'inci Piyade Tümeni Bereketli'de

12'nci Piyade Tümeni Karaosmanlı'nın kuzeyindeki caddelerin kesiştiği noktada

4'üncü Kolordu Genel Karargâhı Bereketli'de bulunmaktadır.

Genel Karargâhı İştip'te bulunan Cenup Ordusu Başkomutanına 18 Mayıs günü gündüz saat 10'da řu telgraf geliyor:

Genel Cenup Ordusu Başkomutanlığı

İstanbul 18 Mayıs 1911

Gündüz saat 6

İştip'te Cenup Ordusu Başkomutanlığına

şimal-i Garbi hükûmeti dün akşam resmen savaş ilan etti. Bugün bütün kuvvetleri ile İvraniye

civarında sınırı geçebilir. 6'ncı Kolorduya mensup olup Priştine havalisinde toplanmakta olan 17'nci Piyade Tümeni ancak 23 Mayıs akşamı ve 18'inci Piyade Tümeni 25 Mayıs akşamı Firzovik'te toplanabileceklerdir. Bu zamana kadar Şimal-i Garbi Ordusuna karşı kesin bir mukabelede bulunmaktan kaçınmakla beraber, Üsküp mevkisinin korunmasının çok önemli olduğunu unutmayınız.

1'inci Kolordu 21 Mayıs sabahından itibaren Köprülü'de, 8'inci Kolordu ise 24 Mayıs sabahından itibaren Krivolak'ta trenlerden indirilmeye başlanacaktır. Cenup Ordusu bu şekilde toplanıp düşman ordularına karşı kesin taarruz harekâtına başlayıncaya kadar İştîp mevkisinin tahkimatından faydalanarak düşman kuvvetlerini ne olursa olsun durdurmanız gereklidir.

Trakya tarafında Çorlu civarında toplanmakta olan Cenup Ordusu bir haftadan önce düşmana karşı kesin taarruz harekâtına başlayamayacaktır.

Genel Cenup Ordusu Başkomutanı
A

x

x

Cenup Ordusu Başkomutanına yarım saat sonra şu telgraf geliyor:

5'inci Cenup Kolordusu

Preşova İstasyonu
18 Mayıs 1911

Gündüz saat 9

İştip'te Cenup Ordusu Başkomutanlığına

50 - 60.000 asker kuvvetinde olduğu tahmin edilen Şimal-i Garbi kuvvetleri bu sabah Zibefçe civarında ve bir tümen kadar tahmin edilen diğer bir Şimal-i Garbi kolu da Veliglava (Vaelleglave) civarında sınırı geçti. Buna karşı 14'üncü Piyade Tümeni Bilac'ın batısına ve Preşova'nın kuzeyine kadar, 15'inci Piyade Tümeni de Domorofça'dan Gilan'a çekildi. Düşman İnesalça - Boğdanofça hattından ve Hogovişte'den ileriye geçmedi.

15'inci Tümenin Gilan'dan Kumanova'ya çekilmesini sağlamak için Preşova civarında düşmanı durdurmaya çalıştıktan sonra her iki Tümeni Kumanova'da birleştireceğim ve orada düşman kuvvetlerine karşı mümkün olduğunca vakit kazanmaya çalışacağım. Kumanova mevkisini bütün düşman kuvvetlerine karşı koruyamadığım takdirde Üsküp tahkimatının himayesine çekileceğim ve mevkiyi sonuna kadar savunmaya gayret edeceğim.

Rankofça'nın batısındaki Şimal kuvveti 13'üncü Piyade Tümenine karşı bugün ciddi bir teşebbüste bulunmadı. Bu Tümenin hareket şekli hakkında henüz kesin bir karar almadım.

5'inci Kolordu Komutanı

S

Saat 11'de Pişniçe'nin batısındaki 2'nci Kolordu Genel Karargâhından bir kurmay subay, Cenup Ordusu Genel Karargâhına geliyor ve 2'nci

Kolordu Komutanı tarafından şifahen şu bilgileri getiriyor:

“Sokolarça - Kişnofça batısındaki düşman yarın taarruz harekâtına devam ederse 2'nci Kolordu düşmanı tamamıyla yayılmaya mecbur edip bu şekilde vakit kazandıktan sonra, 5'inci ve 6'ncı Piyade Tümenleriyle yavaş yavaş Aşağı Belvan - Serçeler müstahkem hattına çekilecektir.

Süvari Tümeni düşmanın sağ kanadına karşı harekâta devam edecektir. 4'üncü Tümenin bir kısım kuvvetleri Tarainçe'nin güney ve güneydoğusundaki müstahkem sırtları tutacak, bir kısım kuvvetleri de Çardaklı'nın kuzeybatısında Kolordu genel ihtiyatını oluşturacaktır.”

Hatırlatma: a) Krupişte'nin doğusunda, Ularça'da, Jifança'da, Goynofça'da, Lalepliçe'de, İzlet üzerinde top geçişine müsait ufak birer tahta köprü bulunmaktadır. Lapepliçe'nin kuzeyinde İzlet Deresi'nin her tarafından geçilebilir. Çardaklı'da, Bregalniça üzerinde top geçişine müsait bir köprü kurulmuştur. Önceden yağan yağmurlar nedeniyle oldukça kaygan hâlde bulunan Bregalniça hiçbir yerinden geçit vermiyor.

b) Genellikle Cenup Piyade Tümenleri (10-1-6-1) ve Süvari Tümeni (5-24-3) kuvvetindedir.

c) Meselede saatler ezanidir.

d) Bir Şimal Kolordusunun seferdeki muhtemel kuvveti (24-2-12-1) ve bir Şimal-i Garbi

Tümeninin seferdeki muhtemel kuvveti ise (16-1-6-1)'dir.

(Görevler)

1. Cenup Ordusu Başkomutanı savaşın durumunu nasıl görür ve gelecek günlerde savaşı nasıl idare etmeyi düşünür? [Kısaca]

2. Cenup Ordusu Başkomutanının 19 Mayıs günü için aldığı karar ve yaptığı hazırlıklar nelerdir?

3. Buna göre 2'nci Kolordu Komutanının aldığı karar ve yaptığı hazırlıklar nelerdir?

30 Ocak 1911

Albay
Pertev

(Birinci Taktik Meselesinin Çözümü İçin Notlar)

1. Cenup Ordusu her zaman rastlanmayan müsait durumlardan birinde bulunuyor. İzlet'in batısına kadar gelmiş olan düşman, Koçinçefe (Koçniçife)'ye gelen koluyla birlikte 50 - 60.000 kuvvetindedir. Bunun karşısındaki 5'inci ve 6'ncı Tümenlerin kuvveti Müstakil Süvari Tümeniyle birlikte 25.000 kadardır. İzlet'ten en uzağı (12'nci Tümen) 40 - 50 kilometre olmak üzere civarda yedi Cenup tümeni daha vardır. Her tümen aşağı yukarı 10.000 kuvvetinde dersek, yedi tümen 70.000 kuvvetinde olur. Bu durumda önceki 25.000 ile beraber düşmana karşı tam olarak 100.000 kişilik kuvvet toplamak mümkündür.

Gerek düşman tarafındaki gerek bizim taraftaki diğer kuvvetler bu ilk sahne için henüz uzaktadırlar. Straçin karşısındaki düşman kuvveti, 13'üncü Tümenimiz tarafından tutulmaktadır. O hâlde akla ilk gelen şey, dokuz piyade ve bir süvari tümeniyle İzlet'in doğusundaki düşmanı vurmak olmalıdır. Yakındaki bu düşman kuvvetiyle uzlaşmak dururken henüz pek uzaktaki Şimal-i Garbi Ordusuna karşı kuvvet ayırmak akla getirilmemelidir.

Karşımızdaki düşmanı vurmak için ona taarruz etmek gerekir. Arazinin ve tümenlerin

durumuna göre düşmanın sağ kanadına taarruz etmek uygundur. Tümenlerin hepsini cepheye sevk edemeyiz. Düşmanın sol kanadına taarruz için ise Bregalniça ve arazisi müsait değildir.

Bu taarruzu nasıl yapabiliriz? Ya 5'inci ve 6'ncı Tümenler, 19 Mayıs'ta düşman taarruza devam ederse yavaş yavaş Aşağı Belvan - Serçeler hattına çekilir -Kolordu Komutanı böyle yapmak istiyordu- ve 4'üncü Tümen Tarainçe'nin güneyindeki sırtlarda bulunur. Bu esnada 3'üncü ve 4'üncü Kolordular düşmanın sağ kanadı karşısında konuşlandırılır. Ya da 5'inci ve 6'ncı Tümenler İzlet'te mukavemete devam ederken 4'üncü Tümenin bir kısım kuvveti Argoliçe istikametinde ilerletilir, bir kısım kuvveti de Bregalinça'nın kuzeyinde Kolorduya ihtiyat olarak kalır. 3'üncü ve 4'üncü Kolordular da düşmanın sağ kanadı karşısına gönderilir.

Birincisine karar verilirse İştîp tahkimatından istifade etmek düşüncesi akla gelir ve düşman haritaya göre daha uygunsuz bir duruma düşer gibi görünür. Fakat diğer kuvvetlerin özellikle de 3'üncü Kolordu'nun düşmanın sağ kanadı karşısına konuşlandırılması için gereken harekât serbestisi bulunamaz. Manen de düşmanı ta İştîp önüne kadar getirmek iyi değildir. Ondan sonra İzlet'in batısındaki müsait mevziler boş yere terk edilmiş olur.

Hâlbuki ikincisine karar verilirse bu müsait mevzilerde 5'inci ve 6'ncı Tümenler diğer

kuvvetlerin gelişine kadar mukavemet eder, düşmanı tutar. Sonra bütün kuvvetlerle düşmana taarruz edilir.

Şimdi bu taarruz ne kadar erken icra edilebilirse o kadar iyidir. Hele ki düşmanın bizim sayıca üstün kuvvetlerimiz karşısında yalnız başına ciddi bir muharebeye girişmeyerek -sonradan Şimal-i Garbi Ordusuyla birlikte hareket etmek üzere- geriye çekilmesi ihtimali vardır. Onu elden kaçırmamak gerekir. Bu yüzden hemen 19 Mayıs'ta erkenden düşmana taarruz etmek hepsinden iyi olur. Fakat pergârı¹ alıp haritayı incelersek görürüz ki bu mümkün olamaz. 3'üncü ve 4'üncü Kolorduların düşmanın sağ kanadı karşısına gönderilmesi için göze çarpan başlıca istikametler [İştîp, Krnefçe (?), Tahul, Goynofça], (Sodik, Stanilofça, Tahul, Lapepliçe), (Kiliseler, Nimyança, Tahul, Lezova), [Kiliseler, Stroysofça (İsrtoyssofça), Lezova] yollarıdır.

Tümenlerin bulundukları mahallere göre 7'nci Tümenin birinci istikametten, 8'inci ve 9'uncu Tümenlerin ikinci istikametten, 10'uncu ve 12'nci Tümenlerin üçüncü istikametten, 11'inci Tümenin de dördüncü istikametten hareket ettirilmesi, en kısa yoldan düşmana ulaşılmasını sağlar.

Pergârla ölçersek görürüz ki en az kat edilecek mesafe 25 - 30 kilometredir. Haritadaki tek çizgili yollar üzerinde bu mesafe 7 ila 9 saatten

¹ Pergel.

önce kat edilmez. Sonra bir tümenin yürüyüş derinliğine tam olarak 8 kilometre dersek ve bir yoldan iki tümen yürürse o hâlde gerideki tümenin en son eri tam olarak 11 ila 13 saatten önce savaşa katılamayacaktır.

Daha uzun mesafe kat etmek zorunda olan tümenler için bu hesap uygun olmaz. Bundan dolayı bütün tümenlerin 19 Mayıs'ta düşmana karşı savaşa tutuşup hakiki taarruz icra etmeleri mümkün olamaz. Bunu başarmak için mevcut tümenleri daha 18/19 Mayıs gecesinde yürüyüşe başlatmak düşünülebilir.

Gerçekten gece harekâtı bugün çok önem kazanmıştır. Fakat 7 - 8 tümenlik büyük bir ordunun, böyle yolları sınırlı ve fena bir arazide geceleyin hareket etmesi uygun olmaz. Yolda toplara yardım edilmesi vesaire yüzünden yapılan olağan duraklamalar ayrıca her tümenin belirli bir istikamete yönelmesi ve hat açması gece akla gelmedik karışıklıklara sebebiyet verir ve yürüyüş müddeti pergârla ölçtüğümüzden en az iki misli fazla olur. Elimizde henüz bu güçlükleri göğüsleyecek, büyük harekât icrasına alışmış bir ordu yoktur. Komutanlarımız da henüz böyle olağanüstü bir harekâtı idare ve icra edecek durumda değildirler. Geçen 1910 sonbahar manevralarımız gösterdi ki genelde asker gündüz dahi saatte dört kilometre bile yol alamıyor.

Harita üzerinde taktik meselesi çözerken vereceğimiz kararlarda ordumuzun şimdiki

durumuna uygun şekilde davranmalıyız ki yakında bir savaş olursa hesabımızda yanılmış olmayalım ve harekâtımızı emniyet ve katiyetle icra etmiş olalım.

Japonlar bile Mokden Savaşı² esnasında en süratli olunması istenen yerlerde dahi bazı istisnalar hariç, genellikle gündüz yürümüşler ve günde ortalama 20 - 25 kilometreden fazla yol kat alamamışlardır. Bu miktar tabii ki örnek alınacak bir miktar değildir. Biz bununla yetinemeyiz, daha çok çalışmamız lazımdır.

Meselemizde, tümenler henüz seferin başlangıcında bulunuyorlar, idmansızdırlar, trenlerden yeni çıkmışlardır. Şimdi bunları gece yürütürsek hem ertesi gün gayet yorgun askerle taarruz ederiz hem de asker -muhtemelen o günün akşamı ve ertesi gün dahi rahat yüzü görmeyeceğinden- büsbütün kuvvetten düşeceği açıktır. Hâlbuki bu askerle daha Şimâl-i Garbî Ordusuna karşı yürümek ve yeni yeni işler yapmak mecburiyetinde olduğumuz unutulmamalıdır.

Eğer İzlet'in doğusundaki düşmanın elden kaçmasından korkuluyorsa durumumuz zaten onun kaçışını engellemeye müsait değildir. Düşman

² 1904 - 1905 Rus - Japon Savaşı esnasında yapılan muharebelerden biridir. Ayrıntılı bilgi için bk.: Rus-Japon Harbi (1904 - 1905); Büyük Erkânıharbiye Reisliği Matbaası, Ankara, 1932. Dz.Kur.Bnb.Sermet Gökdeniz; Rus - Japon Harbi, (9 Şubat 1904 - 5 Eylül 1905), Deniz Kuvvetleri Matbaası, Ankara, 1944.

isterse 18/19 Mayıs gecesi de kaçabilir. Şöyle ki düşmanın İzlet'in karşısına geldikten sonra -bir kere karşıya geçmeyi denemeden- hemen geri çekilmeye başlayacağını düşünmek pek kabul edilir olmasa gerektir.

Düşman, süvarisi perişan edilmiş olduğundan, yeni Cenup kuvvetlerinin sayısının ne kadar arttırıldığını anlayamaz. Şimal-i Garbi Ordusu ile ortak harekât meselesine gelince bu pratik olmaktan çok teorik bir meseledir ve zannedildiği kadar kolay değildir. Bu sebeplerden dolayı 3'üncü ve 4'üncü Kolorduları 18/19 Mayıs gecesi yürütmeyip belki 19 Mayıs sabahı erkenden yola çıkarmak ve düşmanı oyalamak için 2'nci Kolordu ile 19 Mayıs sabahı erkenden savaşa başlayıp diğer kuvvetleri de -2'nci Kolordunun solunda yayılıp hazır oldukça- hemen savaşa sokmak uygun olur. Ancak Cenup Ordusunun bütün birlikleri 19 Mayısta bu şekilde savaşa iştirak edemeyeceğinden genel taarruzu mecburen 20 Mayıs sabahına bırakmak gerekir. Kısacası bu da düşman üzerine 19 Mayısta taarruza başlıyoruz ve 20 Mayısta taarruzu tamamlıyoruz demektir.

5'inci Kolordu Komutanının gönderdiği telgrafta sözünü ettiği Şimal-i Garbi Ordusu hakkındaki görüşleri ve bu orduya karşı almak istediği tedbirler doğrudur. Sadece 15'inci Tümenin Gilan'dan Kumanova'ya çekilmesi uygun değildir. Çünkü bu durumda, Domorofça'dan Gilan'a ilerlemesi muhtemel olan düşman kolaylıkla Firzovik civarına gelerek 17'nci ve 18'inci

Tümenlerin içtimalarını taciz edip engelleyebilir ve diğer her türlü harekâтта serbest bırakılmış olur. O yüzden 15'inci Tümen başlangıçta Gilan'da bırakılmalı, kuvvetli düşman taarruzu karşısında çekilmesi gerekirse yavaş yavaş Pujarak istikametinde çekilmelidir. Priştine'ye doğru bir yan mevzisine çekilmesi bu durumda uygun değildir.

13'üncü ve 14'üncü Tümenler yavaş yavaş Kumanova üzerine çekilerek 16'ncı Tümen ile birlikte Üsküp'ü düşman saldırılarına karşı korumalıdır. Zaten nerede olduğunu bilmediğimiz 1'inci Tümen için yeni bir tedbir alamayız.

Behçova'daki 2'nci Tümeni -yol müsaitse- Traşın - Peklina üzerinden Veniçe istikametinde düşmanın sol kanat ve gerisi karşısına, Ustrumça'daki 3'üncü Tümeni Radovişte üzerinden -yine yol müsaitse- Çatalçeşme yoluyla Zirnofça istikametinde düşmanın sol kanadı karşısına yöneltmek uygundur. Bu şekilde her iki tümenin en geç 21 Mayıs'ta Cenup Ordusunun harekâtına dolaylı da olsa yardım etmeleri sağlanmış olur. Sözü edilen dağ yolları müsait olmadığı takdirde, 2'nci Tümenin Tribotivlişte'den Çarova yoluyla düşmanın gerisine yönelmesi, 3'üncü Tümenin de Radovişte'den İştîp'e alınması uygundur.

2. Karar: 19 Mayıs'ta 2'nci Kolordu karşısındaki düşmanla muharebeyi açacak, 3'üncü ve 4'üncü Kolordular Tahul ve Stroysofça üzerlerinden ilerleyerek 2'nci Kolordunun solunda yayılıp hazırlanacak ve gelen ilk kuvvetleri savaşa

katılacaktır. 20 Mayıs sabahı erkenden her üç kolordu ile düşmana -sağ kanadı çevrilmek üzere- genel bir taarruz icra edilecektir. Bu taarruz istikametlerini öyle vermelidir ki şayet düşman 19/20 Mayıs gecesi geri çekilmeye kalkışırsa kolaylıkla takip edilebilsin. Diğer tümenler hakkındaki kararlar bilinmektedir.

Hazırlıklar

a) 5'inci Kolordu Komutanına telgraf (sonuç):
“Düşündüğünüz harekât doğrudur. Yalnız 15'inci Tümenin Gilan'da bırakılması ve Firzovik'te yapılacak içtimanın gerçekleştirilmesi için görevlendirilmesi daha uygundur. Zira 17'inci Tümen 23 Mayıs, 18'inci Tümen 25 Mayıs akşamından önce içtimalarını tamamlayamayacaklardır. Bu içtima bittikten sonra 15, 17 ve 18'inci Tümenlerden oluşacak yeni bir ordu grubu duruma göre kullanılacaktır. Koçana'dan ilerlemiş olan düşman ordusuna, ben 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü Kolordularla taarruz edeceğim.”

b) 2'nci Kolordu Komutanına, oradan gelen kurmay subayıyla şifahen: “2'nci Kolordu yarın erkenden şimdi bulunduğu mevzilerde düşmanla muharebeye başlayacaktır. 4'üncü Tümenin Tarainçe'nin güneyindeki kısmı Argoliçe istikametinde ilerleyerek muharebeye girişecek, Bregalniça'nın kuzeyindeki kısmı ise Kolorduya katılacaktır. Ben yarın 3'üncü ve 4'üncü Kolorduları 2'nci Kolordunun sol kanadında toplayacağım ve

ardından düşmana, sağ kanadını çevirmek üzere taarruz edeceğim. Bu taarruzun 20 Mayıs sabahından önce yapılması olası değildir. O zamana kadar düşmanın geri çekilmesine engel olmak 2'nci Kolordunun en önemli görevidir.”

c) Cenup Ordusu Başkomutanlığı

İştip'e 18 Mayıs 1911

Akşam saat 12.30

Askerî Birlikler

2'nci Kolordu

3'üncü Kolordu

4'üncü Kolordu

Müstakil Süvari Tümeni

Ordu Emri

1. Karşımızdaki düşman hakkında bilgi.

2. Cum'a-i bâlâ, Straçin, Zibefçe'deki düşman hakkında bilgi.

3. Cenup Ordusu 19 Mayıs günü (yarın) bütün kuvvetiyle Argoliçe - Goynofça - Tripotinçe genel hattında toplandıktan sonra 20 Mayıs sabahı erkenden karşısındaki düşmana, sağ kanadını çevirmek üzere şiddetle taarruz edecek ve onun Koçana - Gordofça üzerine geri çekilmesini engelleyerek mutlaka onu perişan etmeye çalışacaktır.

4. Ordunun toplanmasından önce düşman geri çekilebileceğinden, bunu engellemek için 2'nci Kolordu yarın erkenden Argoliçe - Ularça - Goynofça genel hattında düşmanla cepheden muharebeye girecektir. Fakat diğer kolordular gelmeden düşman üzerine atılmayacaktır.

5. 3'üncü Kolordu yarın sabahleyin erkenden Tahul üzerinden, [7'nci Tümen Kırnefçe(?), 8'inci ve 9'uncu Tümenler Stanilofça (İstanilofça) yoluyla] Lapepliçe genel istikametinde ilerleyecek ve 1'inci Kolordunun sol kanadında Goynofça - Verbiçe kuzeybatısı genel hattında yayılacaktır. Düşmanı vaktinden önce doğuya kaçırmamak için 3'üncü Kolordu birlikleri 4'üncü Kolordunun gelmesini beklemeksizin yavaş yavaş düşmanla muharebeye girecekse de gerçek taarruz ancak 4'üncü Kolordu hatta girdikten sonra icra edilecektir.

6. 4'üncü Kolordu yarın sabahleyin erkenden Lezova genel istikametinde (10'uncu ve 12'nci Tümenler Nimyança, 11'inci Tümen Stroysofça üzerinden) ilerleyecek ve asıl kuvvetleriyle Lezova-İspançeva (Spançeva) yolunun kuzeyinde ve Tripotinçe civarında yayılacaktır.

7. 3'üncü ve 4'üncü Kolordular en geç 19/20 Mayıs gecesine kadar yukarıda sözü edilen mıntikalarda yayılmış bulunacaklardır.

8. 2'nci Kolordu 20 Mayıs sabahı şafakla beraber düşmanla cepheden şiddetle bir muharebeye devam ettiği esnada, 3'üncü Kolordu Sokolarça ve kuzeydoğusundaki yolların kesiştiği

genel istikamette, 4'üncü Kolordu ise Lezova - Spançeva yolunun kuzeyindeki araziden Vrabçine üzerinden Spançeva ve kuzeyi istikametinde olmak üzere, birlikte düşmanın sağ kanadına, çevirerek taarruz edeceklerdir.

9. Düşman ordusunun kendi mevzilerini terk ederek 19 Mayıs günü ve gecesi çekilmeye başladığı hissedilirse:

2'nci Kolordu Paşaçık, Muyanča (kısmen Bregalniča güneyinden) ve Kişnofça, Podoloklar yollarından, 3'üncü Kolordu Sokolarça, Spançeva istikametinden ve 4'üncü Kolordu Bunş, Saflatova, Bunçak yolundan şiddetle düşmanı takip edip muharebeye zorlayarak durdurmaya çalışacaklardır.

10. Müstakil Süvari Tümeni düşmanın sağ kanat ve gerisinde sürekli keşif ve gözetleme yapacak, 4'üncü Kolordunun taarruzuna katılacak, düşman geri çekilmeye başladığında Koçana genel istikametinden dolaşarak bu çekilmeyi mümkün olduğu kadar ertelemeye ve engellemeye gayret edecektir.

11. 1'inci Kolorduya bağlı 2'nci ve 3'üncü Tümenlerin yapacakları hareket...

12. Kolordular; ağırlıklar, cephane ve erzak kolları için kendileri tedbirler alacaktır...

Her askerde üç günlük peksimet bulunmalı, cephaneler tam olmalı, cephane kolları birliklere mümkün mertebe yakın olmalı...

13. Ordu Genel Karargâhı 19 Mayıs'ta İştîp'te kalacaktır.

Cenup Ordusu Başkomutanı
A

x x x

2'nci ve 4'üncü Kolordulara bu emirle birer kurmay subay gönderilir, Başkomutanın fikrine göre hareket etmeleri sağlanır. Bu subaylar, adı geçen kolordularda aynı zamanda haber subayı makamında kalırlar. 3'üncü Kolordu Komutanlığıyla bizzat İştîp'te görüşülür, anlaşılır.

d) Behçova'da 2'nci Tümen Komutanına, mümkünse Mitraşın ve Peklina üzerinden Veniçe'ye yürümesi, olmazsa Tribotivlişte'den Çarova üzerine gelmesi hakkında telgraf.

e) Ustrumça'da 3'üncü Tümen Komutanına, Ordunun Vişte üzerinden, mümkünse Çatalçeşme yoluyla Zirnofça'ya yürümesi, olmazsa İştîp'e gelmesi hakkında telgraf.

3. 2'nci Kolordu Komutanının, 18/19 Mayıs gecesi Bişniçe'nin batısından saat 3.30'da vereceği emir şu şekilde olur:

1. Düşman...

2. Ordu bunu yapacak. 3'üncü ve 4'üncü Kolorduların harekâtı..

3. 2'nci Kolordu yarın Argoliçe - Ularça - Goynofça genel hattında düşmanla muharebeye girişecek.

4. Tümenler oldukları yerde düşmana mukabele edecekler.

4'üncü Tümenin Tarainçe'nin güneyindeki kısmı Argoliçe'den ilerleyip karşısındaki düşmanla muharebe edecek. Bregalniça'nın kuzeyindeki asıl kısmı da kolorduya yaklaşacak...

5. 2'nci Kolordu, solundaki 3'üncü ve 4'üncü Kolordular yayılıp muharebeye girmeden önce düşman üzerine atılmayacak.

6. Düşman ricat ederse şiddetle takip edilecek.

Ve benzeri...

**Genelkurmay 1'inci Şube Tarafından (Birinci
Tabiye Meselesi) Başlığı Altında Gönderilen
Meselenin Çözümüdür.**

3 Haziran 1911 Cumartesi günü teslim edilmiştir.

5'inci Selanik Kolordusu Kurmay Başkanlığı
1'inci Şube 2'nci Kısımında görevli
Kıdemli Yüzbaşı M.Kemal

**§ 1- Cenup Ordusu Başkomutanının
Savaşın Durumunu Nasıl Gördüğü ve Gelecek
Günlerdeki Savaş Hakkındaki Düşünceleri!**

§ Düşman başlıca 3 grup hâlinedir:

1. Sokolarça - Kişnofça hattının batısında 50.000, bunun sol kanat gerisinde Koçniçika'nın doğusundaki sırtlarda da azami 10.000 askerden oluşan bir kol vardır. Bu grubun toplam kuvveti 60.000'dir.

2. Rankofça sırtlarında azami 20.000 asker vardır.

3. İnesalça - Borofça hattındaki düşman kuvvetinin mevcudu azami 60.000'dir. Hogovişte'de bu kuvvete bağlı 17.000 mevcutlu bir tümen bulunmaktadır. Bu grubun toplam kuvveti 77.000'dir.

§ Cenup Ordusunun;

1'inci Düşman Grubuna karşı; İzlet Suyu'nun batısında bir süvari tümeni ve 2'nci Kolordusu, İştîp-Bereketli hattında da 3'üncü ve 4'üncü

Kolorduları bulunmaktadır. Bunların toplam kuvveti 100.000'den fazladır.

2'nci Düşman Grubuna karşı Straçin sirtlarında 10.800 mevcutlu bir tümen,

3'üncü Düşman Grubuna karşı, Preşova'nın kuzeyinde ve Gilan'da birer tümen; Üsküp'te bir tümen olmak üzere toplam üç tümen bulunmaktadır. Bu üç tümenin toplam kuvveti 32.000'dir.

1'inci Kolordu sağ kanatta, İzlet Suyu civarına iki günlük mesafeden daha uzaktadır.

6'ncı Kolordunun iki tümeninden 5 ila 7 gün sonra, 7'nci ve 8'inci Kolordulardan ise daha geç istifade edilecektir.

§ Güçlerin Karşılaştırılması

§ 18 Mayıs akşamı düşmanın 1'inci Grubuna karşı sayıca üstünüz. 2'nci ve 3'üncü gruplarına karşı zayıfız.

Düşmanın iki önemli grubu olan 1'nci ve 3'üncü Grup arasındaki mesafe iki günlük mesafeden daha uzaktır.

§ Düşmanın üç şekilde hareket etmesi beklenmektedir:

§ Düşmanın hareket tarzını değerlendirme!

1'incisi- Düşman, Kırmızı Ordunun İştip - Bereketli hattında toplanmış olan birliklerinin,

henüz Kişnofça - Sokolarça hattında bulunan grubun kuvvetinden az olduğunu tahmin ederek Şimal-i Garbi Ordusunun katılmasını beklemeden taarruz eder. Bu şekilde hareket ederek Rankofça'daki kuvvetini de sağ kanada çekip ondan istifade etmek ister.

2'ncisi- Düşman; Sokolarça - Kişnofça Grubunun kuvvetini, karşısındaki kuvvetlerle eşit tahmin ederek Şimal-i Garbi Ordusu Kumanova üzerinden etkili bir harekât icra edinceye kadar bulunduğu hatta kalır;

3'üncüsü- Düşman, Sokolarça - Kişnofça Grubunun, karşısındaki kuvvetten az olduğunu anlayarak Şimal-i Garbi Ordusuyla birleşmeden ciddi bir harekete girişmekten kaçınır ve tehlikeye maruz kalmadan bir an önce Kumanova üzerinden gelecek olan Şimal-i Garbi Ordusuyla birleşmek için kuzeydeki (Rankofça'daki) kuvvetleri üzerine çekmek ister.

§ Düşmanın bizim için en zararlı hareketi

§ Düşmanın bizim için en zararlı hareketi üçüncü durumdur. Düşman gerçekten kuzeye çekilmeyi başarır 20 Mayıs akşamına kadar iki büyük grubunu birleştirmeye ve daha sonra ciddi bir harekâta imkan bulabilir. Buna karşı biz 21 Mayıs akşamına kadar birlikte hareket etmek üzere toplayabileceğimiz azami 170.000 kişilik kuvvetle (1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci Kolordular, 16'ncı Tümen ve Süvari Tümeni); 150.000 mevcutlu düşmana karşı savaşabilirsek de sonuçta

pek parlak bir zafer kazanacağımız kesin değildir. Çünkü Köstendil ve İvraniye geri hattı düşmanın elindedir.

§ Cenup Ordusu için parlak bir fırsat var!

Fakat düşmanın iki büyük grubunu ayrı ayrı vurmak, birini Koçana istikametinde sıkıştırarak Sultantepesi istikametinde atmak ve sonra diğerinin sol kanadını düşürerek batıya fırlatmak kaçırılmayacak bir fırsattır. Bunun için daha sonra istifade edilecek kuvvetlerin gelişini beklemek kesinlikle doğru olmaz.

§ Fırsattan istifade mümkündür.

§ Cenup Ordusu Komutanı 19 Mayıs ve ilerleyen günlerde yapılacak savaşı aşağıdaki şekilde düzenler:

19 Mayıs

2'nci Kolordu, Süvari Tümeniyle beraber karşısındaki düşman grubunun kuzeye çekilmesine engel olur.

3'üncü, 4'üncü Kolordular bu düşman grubunun sağ kanadına düşecek şekilde kuzey (Tripotinçe - Pelişniçe) hattına hareket ettirilir.

Straçin'de bulunan 13'üncü Tümen Rankofça'daki düşmanı karşısında tutmaya çalışır.

1'inci Kolordunun 1'inci ve 2'nci Tümenleri Çarova'da birleşmek üzere hareket ettirilirken 3'üncü Tümeni de Radovişte'ye gönderilir.

5'inci Kolordunun 14'üncü ve 15'inci Tümenleri, düşmanın Şimal-i Garbi kuvvetleri karşısına (Kumanova'ya) gelebilir.

6'ncı Kolordunun Üsküp'teki 16'ncı Tümeni de 5'inci Kolordu ile birleşmek üzere Komanova'ya hareket ettirilir.

20 Mayıs

2'nci, 3'üncü ve 4'üncü Kolordularla Müstakil Süvari Tümeni 19 Mayısta başlayan muharebeyi sona erdirir.

13'üncü Tümen, Rankofça'daki kuvvetinden hiç olmazsa kendine eşit bir kısmını karşısında tutar. 1'inci Kolordunun iki tümeni Koçana civarına gelmiş olur, 3'üncü Tümeni İştıp'e ulaşır.

5'inci Kolordunun iki tümeniyle 16'ncı Tümen beraberce Piçinya Nehri gerisinde düşmanın Şimal-i Garbi Ordusunun hareketini ertelemeye teşebbüs ettikten sonra İstirvimança - Bereketli hattına çekilmeye devam ederler.

§ Üsküp koruma altındadır. “*Harp sanatının amacı, olgunluğun en üst noktasında ve en kuvvetli olmaktan ibarettir.*”

Her ne kadar Üsküp istikametinde kuvvet bırakılmıyorsa da Üsküp mevkisi yine Piçinya Nehri gerisine çekilen kollarımız tarafından korunmaktadır. Çünkü düşmanın bir grubu İzlet Suyu civarında muharebe etmekte iken diğer

grubunun bütün kuvvetiyle muharebe alanına bir an önce gelmemesi uzak bir ihtimaldir.

Düşmanın bu hataya düşmesi bizim için faydalı bir hareket olur. Çünkü Üsküp'ün müstahkem bulunması Cenup Ordusunun, her iki grubu mağlup etmesi için gereken zaman zarfında karşı koymasını sağlar. Düşmanın ayıracağı kuvvet 21 Mayıstan sonra Üsküp önüne gelir.

21 Mayıs

20 Mayıs günü mağlup edilecek olan düşmanın 1'inci Grubu; Süvari Tümeni, 2'nci Kolordu ve 1'inci Kolordunun iki tümeni tarafından takip ettiriliyor.

3'üncü ve 4'üncü Kolordular, 1'inci Kolordunun 3'üncü Tümeni ve 5'inci Kolordunun 13'üncü Tümeni; (5'inci Kolordunun 2 tümeniyle 16'ncı Tümenin karşısında bulunan) düşmanın Şimal-i Garbi Ordusunun İvraniye istikametinde geri çekilmesine engel olmak maksadıyla sol kanadı karşısına yöneltilir.

§ 2- Cenup Ordusu Komutanının 19 Mayıs Günü İçin Aldığı Karar ve Hazırlıklar

Karar

2'nci, 3'üncü, 4'üncü Kolordular ve Müstakil Süvari Tümeniyle birlikte Sokolarça - Kişnofça'nın batı ve güneybatısında bulunan düşman grubunun sağ kanadını çevirmek üzere bu gruba taarruz etmek...

§ Hazırlıklar

§ 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü Kolordular ve Süvari Tümenine Emir

Ordu Emri Sayı ()

1- Düşmanın Şimal Ordusunun 50.000 asker kuvvetindeki bir grubu Sokolarça - Kişnofça batısındaki sırtlara, 15 - 20.000 kişilik bir kuvveti Rankofça sırtlarına ve 8 - 10.000 kişilik bir kolu da Koçınçefe'nin doğusundaki sırtlara gelmiştir.

Şimal-i Garbi Hükûmetinin sınırı geçen yaklaşık 50 - 60.000 kişilik bir kolu, İnesalça - Boğdanofça hattına ve bir tümeni de Hogovişte'ye kadar ilerlemiştir.

2- 1'inci Kolordumuzun 1'inci Tümeni, 16 Mayıs'ta bir düşman kuvvetini Koçarınova civarında mağlup etmiş ve kuzeye atmıştır. Bu Kolordunun 2'nci Tümeni Behcova'da, 3'üncü Tümeni Ustrumça'da toplanmıştır.

5'inci Kolordunun 13'üncü Tümeni Straçin sırtlarında, 14'üncü ve 15'inci Tümenleri düşmanın Şimal-i Garbi Ordusuna karşı Preşova ve Gilan'dadır. 6'ncı Kolordunun toplanmasını tamamlamış olan 16'ncı Tümeni Üsküp'te bulunmaktadır. 17'nci Tümeni 23 Mayıs'ta

Priştine’de, 18’inci Tümeni 25 Mayıs’ta Firzovik’te toplanacaklardır.

7’nci Kolordu 21 Mayıs sabahından itibaren Köprülü’de ve 8’inci Kolordu 24 Mayıs sabahından itibaren Krivolak’ta trenlerden indirilmeye başlanacaktır.

Trakya tarafında, Çorlu civarında toplanmakta olan Cenup Ordusu, bir haftadan önce düşmana karşı kesin bir taarruz harekâtına başlayamayacaktır.

3- Makedonya Cenup Ordusu, düşmanın çeşitli gruplarını ayrı ayrı vurmak maksadıyla yarın 2’nci, 3’üncü, 4’üncü Kolorduları ve Süvari Tümeniyle birlikte Sokolarça - Kişnofça batısındaki sırtlarda bulunan düşman grubunun sağ kanadını kuşatacak şekilde ona taarruz edecektir.

4- a) 2’nci Kolordu, Süvari Tümenini de emri altına alarak düşmanın kuzeye çekilmesine engel olacak; diğer kolordular yetişmeden önce çekilmek zorunda kalırsa düşmana karşı kuzey istikametini serbest bırakmamak üzere İstirvisofça istikametinde çekilmeye gayret edecektir. Adı geçen Kolordu, Süvari Tümeni vasıtasıyla Straçin’deki 13’üncü Tümen ile irtibat kuracaktır.

b) 3’üncü Kolordu, Bregalniça - İzlet Suyu ile Mustafa Obası - Raptiçişte yolu (dâhil) arasındaki yollardan Lapepliçe - Lezova hattına ve 4’üncü Kolordu, Lezova - Tripotinçe hattına hareket

edeceklerdir. Bu Kolordular yarın saat 4'te kolbaşlarıyla İzlet Suyu'na ulaşacaklardır.

c) 5'inci Kolordu, 13'üncü Tümeniyle Rankofça'da bulunan düşmanı yerinde tutacaktır. 5'inci Kolordunun diğer iki tümeni, bunlarla birleşecek olan 6'ncı Kolordunun 16'ncı Tümeniyle, Kumanova üzerinden Piçinya Suyu gerisinde düşmanın Şimal-i Garbi Ordusunu durdurduktan sonra İstirvimança - Bereketli hattına çekilecektir.

d) 1'inci Kolordu, iki tümeniyle 20 Mayıs akşamı Koçana civarlarına gelecek ve bir tümeniyle muharebe alanına yaklaşacaktır.

5- Ordu Karargâhı yarın saat 4'te Lapepliçe civarına gelmiş olacaktır.

Makedonya Cenup Ordusu Komutanı
M.Kemal

Bu emir 2'nci, 4'üncü Kolordular ve Süvari Tümeni Komutanlarına emir subaylarıyla gönderilmiştir. 3'üncü Kolorduya, karargâhından gelen bir subaya not ettirilmiştir.

Ş Preşova'ya telgraf
Saat gece 1.30

Preşova'da 5'inci Kolordu Komutanlığına

Düşmanın Şimal Ordusunun Çarova'dan ilerlemiş olan 60.000 kadar kuvveti Sokolarça - Kişnofça hattının batısındadır.

Yarın, İzlet Suyu ve İştîp - Bereketli hattında bulunan üç kolordu ve süvari tümeniyle birlikte bu düşman grubuna taarruz edeceğim.

Maksadım, düşmanın bu grubunu kuzeye çektilirerek karşısındaki düşman kuvvetleriyle birleşmesine imkân vermeden mağlup etmektir. 13'üncü Tümeniniz Rankofça'daki düşmanı yerinde tutmaya gayret etmelidir. 16'ncı Tümen Kumanova'da emriniz altına girecektir.

20 Mayıs ve sonrasında, karşınızdaki düşmanı Piçinya Suyu gerisinde durdurmaya çalışınız. Mecbur kalırsanız İstirvimança - Bereketli hattına çekiliniz.

6'ncı Kolordunun 17'nci Tümeni 23 Mayısta Priştine'de, 18'inci Tümeni 25 Mayısta Firzovik'te toplanacaklardır.

1'inci Kolordu, 21 Mayısta Ordunun harekâtına katılabilecektir.

Cenup Ordusu Komutanı
M.Kemal

Ş Üsküp'e telgraf
Saat 1.30

Üsküp'te 6'ncı Kolordu Komutanlığına

İzlet Suyu gerisinde, İştîp - Bereketli hattındaki üç kolordu ve Müstakil Süvari Tümenleriyle yarın Sokolarça - Kişnofça hattında bulunan düşmanın 60.000 kadar olan kuvvetine taarruz edeceğim.

5'inci Kolordunun Straçin'de bulunan 13'üncü Tümeni, Rankofça'ya gelen 15 - 20.000 civarındaki düşman kolunu durdurmakla görevlendirilmiştir. 5'inci Kolordu, Şimal-i Garbi Hükûmetinin 50 - 70.000 kadarlık kuvvetleri karşısında birer tümen ile Preşova ve Gilan'da bulunuyor. Yarın akşam Kumanova'da birleşebilecek olan bu tümenleri 16'ncı Tümeninizle takviye ediniz.

5'inci Kolordu Piçinya gerisine ve sonra İstirvimança - Bereketli hattına çekilecektir.

Düşmanın Üsküp'te kuvvet bırakmasını uzak bir ihtimal olarak görüyorum. Her ihtimale karşı Üsküp istihkâmlarından yararlanınız.

Cenup Ordusu Komutanı
M.Kemal

Ustrumça'ya telgraf
Saat 1.30

Ustrumça'da 1'inci Kolordu Komutanlığına

Şimal-i Garbi Hükûmetinin iki noktada sınırı geçen 50 - 70.000 kadarlık kuvvetleri, 5'inci Kolordumuzun Preşova ve Gilan'da bulunan birer tümeninin karşısındadır.

Şimal Ordusunun Çarova'dan ilerleyen 60.000 kadarlık kuvveti Sokolarça - Kişnofça hattındadır. Düşmanın, 13'üncü Tümen karşısında, Rankofça'da 15 - 20.000 kuvvetinde bir kolu vardır.

Yarın İzlet Suyu ile İştîp - Bereketli hattında bulunan üç Kolordu ve Müstakil Süvari Tümeniyle

Sokolarça - Kişnofça hattındaki düşman grubunun sağ kanadına taarruz edeceğim.

1'inci Kolordu 21 Mayıs'ta üç tümeniyle Ordunun bu harekâtının neticesine katılacak şekilde hareket edecektir.

6'ncı Kolordunun 17'nci, 18'inci Tümenlerinden, 7'nci ve 8'inci Kolordulardan daha 5 - 10 gün kadar istifade edilemeyecektir.

20 Mayıs akşamına kadar İştîp üzerinden telgrafla irtibat sağlanabilir.

Makedonya Cenup Ordusu Komutanı
M.Kemal

İstanbul'da Genel Cenup Ordusu
Başkomutanlığına

Ş Başkomutanlığa rapor (telgraf)
Saat 2.00
18/19 Mayıs

Şimal-i Garbi Ordusu bugün Zibefçe ve Veliglava'da sınırı geçti. 50 - 60.000 kadar olduğu tahmin edilen Zibefçe kolu İnesalça - Borofça hattına ve bir tümen kuvvetinde olan diğer kolu da Hogovişte'ye kadar ilerledi. Bu kolların karşısında -Preşova ve Gilan'da- 5'inci Kolordudan birer tümenimiz bulunuyor.

Düşmanın Çarova - Koçana istikametinden ilerleyen 50 - 60.000 kadarlık kuvveti Sokolarça -

Kişnofça hattının batısında, Palanga'dan ilerleyen 15 - 20.000 mevcutlu diğer bir kolu da 13'üncü Tümenimizin karşısında Rankofça'dadır.

Yarın 2'nci, 3'üncü, 4'üncü Kolordular ve Süvari Tümeniyle birlikte Sokolarça - Kişnofça batısındaki düşmanın sağ kanadını kuşatmak üzere taarruz edeceğim.

1'inci Tümenin 16 Mayıs'taki başarısı şimdiye kadar bildirilmiş olacaktır.

Kumanova'daki 5'inci Kolorduyu 16'ncı Tümen ile takviye edeceğim. 1'inci Kolorduyu Çarova ve Radoşina üzerlerinden muharebe meydanına getireceğim. 13'üncü Tümeni de Rankofça'daki düşmana karşı bırakıyorum. Takviye edeceğim 5'inci Kolorduyu Kumanova'dan sonra İstirvimança - Bereketli hattına çekeceğim. Düşmanın Şimal-i Garbi Ordusunun Üsküp'e kuvvet bırakacağını uzak bir ihtimal olarak görüyorum.

Maksadım, düşmanın önemli grupları birleşmeden, onları ayrı ayrı mağlup etmektir. Yarınki taarruzumu öğlen başlayacak şekilde düzenledim. Müstakil Süvari Tümeninin Tripotinçe'de ve 2'nci Kolordunun da düşmanla temas hâlinde bulunmasının pek uygun olacağı kanısındayım. Ordu karargâhını yarın Lapepliçe civarına nakledeceğim.

Makedonya Cenup Ordusu Komutanı
M.Kemal

3- 2'nci Kolordu Komutanının Kararı

Karar

Sokolarça - Kişnofça batı ve güneybatı sırtlarında bulunan düşmana karşı saat 4'e kadar İzlet Suyu'nda işgal muharebesi yapmak ve diğer kolordular sol kanada varınca taarruza geçmektir.

§ Hazırlıklar

Priştine batısında 2'nci Kolordu Karargâhı

3'üncü Kolordu

18/19 Mayıs 1911 Saat gece 1.00 Cenup Ordusu

Kolordu Emri Sayı ()

1- Şimal-i Garbi Hükûmeti savaş ilan etti. Düşmanın sınırı geçen 50.000 askerlik bir kuvveti İnesalça - Borofça hattına, bir tümeni Pogovişte'ye, 15 - 20.000 askerlik bir kolu Rankofça sırtlarına ve 8 - 10.000 kişilik bir kolu da Koçınçefe'nin doğusundaki sırtlara kadar ilerlemiştir.

2- 1'inci Kolordunun 1'inci Tümeni 16 Mayısta bir düşman kolunu mağlup ederek Koçabo'nun kuzeyine sürmüştür.

İştıp - Bereketli hattında bulunan 3'üncü ve 4'üncü Kolordular, karşımızdaki düşmanın sağ kanadına taarruz etmek üzere yarın saat 4'te kolbaşılılarıyla İzlet Suyu'na geleceklerdir. 5'inci Kolordu, Straçin'de bulunan 13'üncü Tümeni ile birlikte Rankofça'daki düşmanı, Preşova ve Gilan'da bulunan diğer iki tümeni ve bunlara Kumanova'da katılacak olan 16'ncı Tümen ile de

Şimal-i Garbi Düşman Ordusunu durdurmaya çalışacaktır. 1'inci Kolordu; iki tümeniyle Çarova, bir tümeniyle de Radovişte istikametinde hareket emri almıştır.

Makedonya Cenup Ordusunun diğer kuvvetlerinden birkaç gün daha istifade edilemeyecektir.

Çorlu civarında toplanan Trakya Cenup Ordusu, bir hafta sonra gerçek taarruz harekâtına başlayabilecektir.

3- 2'nci Kolordu, Müstakil Süvari Tümeniyle beraber karşımızdaki düşmanın kuzeye çekilmesine engel olacaktır. Bunun için yarın tümenler aşağıda belirtildiği şekilde hareket edeceklerdir:

a) 4'üncü Tümen cephesi Ularça - Jamañça -her ikisi dâhil- ve

b) 5'inci Tümen cephesi, Jamañça (hariç) - Goynofça (dâhil) arası olmak üzere İzlet Suyu'nun doğusunda artçı kuvvetlerin bulunduğu hattı işgal edeceklerdir. Bu hat öğlen 12'ye kadar işgal edilmiş olacaktır.

4'üncü Tümen, Koçınçefe'deki düşman koluna karşı kendi sağ kanadının güvenliğini ön planda tutacaktır.

c) 6'ncı Tümen saat 9'da Lapepliçe ve civarında kolbaşıyla İzlet Suyu'nu geçecek ve

Goynofça - Sokolarça hattına karşı yayılacaktır. Saat 4'e kadar bu hattın ilerisine geçmeyecektir.

d) Süvari Tümeni, Tripotinçe'nin güneydoğusundaki sırtlarda bulunacak ve 6'ncı Tümen ile birlikte hareket edecektir. Ayrıca Rankofça'daki düşmanın harekâtını gözetleyecek ve 13'üncü Tümen ile irtibat kuracaktır.

4- Kolordu Karargâhı saat 9'dan itibaren Lapepliçe'nin doğusundaki sırtlarda bulunacaktır.

2'nci Kolordu Komutanı

Piyade ve Süvari Tümen Komutanlarına emir subaylarıyla gönderilmiştir.

İrtibat kurulması

§ Not: 2'nci Kolordu Komutanı, 3'üncü ve 4'üncü Kolordu Karargâhlarına üçer atlı ile beraber birer subay gönderdi.

5'inci Selanik Kolordusu Kurmay Başkanlığı
1'inci Şubenin 2'nci Kısımında Görevli
Kıdemli Yüzbaşı
M.Kemal

Teslim edilmiştir. 7 Haziran 1911 Çarşamba

Birinci Ta'biye Mes'elesi (Çevirim Yazısı)

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye
 Birinci Şu'be
 1326
 Ta'biye Mesâili

(Birinci Ta'biye Mes'elesi)

Şimâl Hükümeti Cenûb Hükümetine ilân-ı harb etmiştir. Seferberliğinin sür'atinden istifâde eden Şimâl Ordusu Trakya cihetinde kuvâ-yı külliyye ile hudûdu tecâvüz ederek Edirne Mevki'-i Müstahkemini muhâsara ettiği gibi Makedonya cihetinde de Mayısın birinci günü Devebağır'dan ve Karataş üzerinden harekât-ı taarruziyyeye ibtidâr eylemiştir. Bidâyetde Eğripalanga'da toplanmış olan 13'üncü Piyâde Fırkası [Beşinci Kolordudan] kuvvetli düşman kolları karşısında Mayısın dördüncü günü akşamına kadar tedricen Straçin sırtlarına çekilmiştir. Tahmînen 15 ilâ 20 bin kuvvetinde bulunan düşman 13'üncü Fırkayı ta'kîben Rankofça garbindaki sırtlara kadar ilerlemiştir. Vranja civârında kuvâ-yı külliyye cem' ile tehdîd-âmiz bir vaz'iyet almış olan Şimâl-i Garbî hükümetine karşı hudûdu tarassud etmek üzere Beşinci Kolorduya mensûb 14'üncü Piyâde Fırkası Mayısın dördüncü günü akşamı Zibefçe civârında ve 15'inci Piyâde Fırkası Domorofça'da bulunmakda idi. Aynı gün akşamına kadar Altıncı Kolorduya mensûb 16'ncı Piyâde Fırkası Üsküb'de toplanmıştır; Üsküb'ün şimâl ve şarkında Kaçanik ve Kumanova câddelerine hâkim ba'zı istihkâmât-ı

hafife inşâ edilmiş ve eski sahrâ toplarıyla techîz olunmuştur. Birinci Kolordunun Cum'a-i bâlâ'da toplanmış olan 1'inci Piyâde Fırkası Koçarınova civârındaki kuvvetli düşman müfrezesine taarruzla Mayısın üçüncü günü akşamına kadar onu Koçano şimâlindeki sırtlara kadar püskürtmüştü; mezkûr fırkanın bundan sonraki harekâtına dâir ma'lûmât alınmamıştır. Mayısın beşinci günü akşamına kadar Birinci Kolorduya mensûb 2'nci Piyâde Fırkası Behcova'da ve 3'üncü Piyâde Fırkası Ustrumça'da ictimâlarını ikmâl edeceklerdi.

Çarova üzerinden Koçana ve İştib istikamet-i umûmîsinde ilerlemiş olan düşman kuvâ-yı külliyesi karşısında İkinci Kolorduya mensûb 5'inci ve 6'ncı Piyâde Fırkaları kat'î muhârebeye girişmemek şartıyla düşmanı muhtelif mevâzıda tevkîf ede ede Mayısın beşinci günü öğleden sonra İzlet Deresi'nin garbına kadar çekilmiş ve bu derenin şarkında yalnız kuvvetli düm-dârlar terk eylemişlerdir; 5'inci Fırkanın kısm-ı küllîsi Kurpišta şimâlindeki sırtları, Altıncı Fırkanın kısm-ı küllîsi Jifança ve Goynofça garbındaki sırtları işgal etmişlerdir; Lapepliçe Altıncı Fırkanın Nişâncı Taburu tarafından tutulmuştur. 5'inci ve 6'ncı Fırkalarla müttehiden icrâ-yı harekât eden Müstakill Süvâri Fırkası Mayısın beşinci günü öğleden evvel Sokolarça şarkında düşmanın kuvvetli bir süvâri livâsını perişân ederek şarka doğru püskürtmüş, ba'de Tripotinçe ve Boçişte'ye çekilmiştir. 5'inci ve 6'ncü Piyâde Fırkalarını ta'kîben Mayısın beşinci günü akşamına kadar (Sokolarça-Kişnofça)

hattının garb ve cenûb-i garbîsindeki sırtlara kadar ilerlemiş olan düşman kollarının kuvveti 40:50 bin raddesinde tahmîn olunmuştur. 8:10 bin nefer kadar kuvvetinde dîger bir düşman kolu Veniçe ve Zirnofça üzerinden ilerleyerek aynı gün akşamına kadar Ergüfçe(?) ile Koçınçefe arasındaki sırtları işgal eylemiştir. İştib mevkii (Tarainçe'nin cenûb ve cenûb-i şarkîsindeki sırtlar-Serçeler şarkındaki tepeler-Krividol ve cenûb-i garbîsindeki tepeler) hatt-ı umûmîsinde –müstahkem ordu-gâh hâlinde – istihkâmât-ı hafîfe ile tahkîm ve eski sahrâ ve ba'zı ağır çaplı topraklarla techîz olunmuştur. Bir redif âlâyıyla muhâfaza olunan Köprülû mevkii Kiliseli ve Kaplan'a giden câddeler üzerinde birkaç ser-köprü tahkîmâtıyla te'mîn ve eski sahrâ topraklarıyla techîz olunmuştur. Şehr dâhilinde ve istasyon kurbunda mevcûd iki vardar köprüsü mezkûr tahkîmâtın taht-ı himâyesindedir.

Kısmen Krivolak, kısmen Köprülû üzerinden İştib ve Kiliseli istikametlerinde toplanmakta olan dîger Cenûb Ordusu kıtaâtının beş Mayıs akşamı vaz'ıyyeti ber-vech-i âtîdir:

İkinci Kolorduya mensûb 4'üncü Piyâde Fırkası: Kısmen Tarainçe cenûbunda, kısmen Aşağı Belvan garbında.

Üçüncü Kolordudan: 7'nci Piyâde Fırkası : İştib'de.

8'inci Piyâde Fırkası: (Serçeler-Krividol) hattında.

9'uncu Piyâde Fırkası :Hıdırfakılı'da.

Üçüncü Kolordu Karâr-gâh-ı Umûmîsi: İştib'de.

Dördüncü Kolordudan: 10'uncu Piyâde Fırkası: Bereketli'de.

11'inci Piyâde Fırkası: Bereketli'de

12'nci Piyâde Fırkası: Karaosmanlı şimâlinde câddeler maktainda.

Dördüncü Kolordu Karâr-gâh-ı Umûmîsi: Bereketli'de

Karâr-gâh-ı Umûmîsi İştib'de bulunan Cenûb Ordusu Başkumandanına Mayısın beşinci günü gündüz sâat 10'da şu telgraf vâsıl oluyor:

Umûm Cenûb Ordusu Başkumandanlığı

Der-saâdet 5 Mayıs 1327

Gündüz sâat 6.00

İştib'de Cenûb Ordusu Başkumandanlığına

Şimâl-i Garbî hükûmeti dün akşam resmen i'lân-ı harb eyledi. Kuvâ-yı külliyye ile bu gün Vranja civârında hudûdu tecâvüz etmesi muhtemeldir. Altıncı Kolorduya mensûb olub Priştine havâlisinde toplanmakda olan 17'nci Piyâde Fırkası ancak Mayısın onuncu günü akşamı ve 18'inci Piyâde Fırkası Mayısın on ikinci günü akşamı Firzovik'de ictimâlarını ikmâl edebileceklerdir. Bu zamana kadar Şimâl-i Garbî Ordusuna karşı kat'î mukabelede bulunmaktan

ictimâb etmekle berâber Üsküb mevkiinin muhâfazası ziyâdesiyle mültezem bulunduğunu unutmayınız. Birinci Kolordu sekiz Mayıs sabahından i'tibâren Köprülü'de ve Sekizinci Kolordu on bir Mayıs sabahından i'tibâren Krivolak'da şimendiferlerden ihrâc olunmaya başlayacaktır. Cenûb Ordusu bu sûretle ictimâını ikmâl edib düşman orduları aleyhine harekât-ı kat'iyye-i taarruziyyeye başlayıncaya kadar İştib mevkiinin tahkîmâtından bil-istifâde düşman kuvvetlerini be-heme-hâl tevkîf etmeniz elzemdir. Trakya cihetinde Çorlu civârına toplanmakda olan Cenûb Ordusu bir haftadan evvel düşman aleyhine harekât-ı kat'iyye-i taarruziyyeye başlayamayacaktır.

Umûm Cenûb Ordusu Başkumandanı
A

X

X

Cenûb Ordusu Başkumandanına yarım sâat sonra şu telgraf geliyor:

Beşinci Cenûb Kolordusu

Preşova İstasyonu
5 Mayıs 1327

Gündüz sâat 9.00

İştib'de Cenûb Ordusu Başkumandanlığına

50:60 bin nefer kuvvetinde tahmîn edilen Şimâl-i Garbî kuvvetleri bu sabah Zibefçe civârında ve bir fırka kadar tahmîn edilen dîger bir şimâl-i garbî kolu Veliglava civârında hudûdu geçtiler. Buna karşı 14'üncü Piyâde Fırkasını Bilac garbına

ve Preşova şimâline kadar, 15'inci Piyâde Fırkası Domorofça'dan Gilan'a çekildi. Düşman (İnesalça-Boğdanofça) hattından ve (Hogovişte)'den ileriye geçmedi. 15'inci Fırkanın Gilan'dan Kumanova'ya çekilmesini te'mîn için Preşova civârında düşmanı tevkîfe çalışdıktan sonra her iki fırkayı Kumanova'da birleştireceğim ve orada düşman kuvvetlerine karşı mümkin olduğu kadar vakit kazanmağa çalışacağım. Düşman kuvâ-yı külliyesine karşı Kumanova mevkiini muhâfazaya muktedir olamadığım takdîrde Üsküb tahkîmâtının taht-ı himâyesine çekileceğim ve mevkii son dereceye kadar müdâfaaya gayret edeceğim. Rankofça garbındaki şimâl kuvveti 13'üncü Piyâde Fırkasına karşı bugün ciddî bir teşebbüsde bulunmadı. Bu Fırkanın sûret-i hareketi hakkında henüz kat'i bir karâr ittihâz etmedim.

Beşinci Kolordu Kumandanı

S

Sâat 11.00'de Cenûb Ordusu Karâr-gâh-ı Umûmisine Bişniçe garbındaki İkinci Kolordu Karâr-gâh-ı Umûmisinden bir erkân-ı harb zâbiti geliyor ve İkinci Kolordu Kumandanı tarafından şifâhen şu ma'lûmâtı getiriyor:

“(Sokolarça-Kişnofça) garbındaki düşman yarın harekât-ı taarruziyyeye devâm ettiği takdîrde İkinci Kolordu düşmanı tamamıyla yayılmaya mecbûr etdikden ve bu sûretle vakit kazandıktan sonra 5'inci ve 6'ıncı Piyâde Fırkalarıyla tadrîcen (Aşağı Belvan-Serçeler) hatt-ı müstahkemine

çekilecektir. Sûvâri Fırkası düşmanın sağ cenâhı aleyhine harekâta devâm edecektir. 4'üncü Fırka kısmen Tarainçe'nin cenûb ve cenûb-i şarkîsindeki müstahkem sırtları tutacak, kısmen Çardaklı'nın şimâl-i garbîsinde Kolordu ihtiyât-ı umûmisini teşkil eyleyecektir."

Hâtıra: a) Krupişte şarkında, Ularça'da, Jifança'da, Goynofça'da, Lalepliçe'de İzlet üzerinde top mürûruna müsâid ufak birer tahta köprü mevcûddur. Lapepliçe'nin şimâlinde İzlet Deresi'nin her tarafından geçilebilir. Çardaklı'da Bregalinça üzerine top mürûruna müsâid bir köprü kurulmuştur. Evvelce yağan yağmurlar hasebiyle oldukça kaygan hâlinde bulunan Bregalinça hiçbir yerinden geçit vermiyor.

b) Umûmiyyetle Cenûb Piyâde Fırkaları (10-1-6-1) ve Sûvâri Fırkası (5-24-3) kuvvetindedir.

c) Mes'elede sââtler ezânîdir.

d) Bir Şimâl Kolordusunun seferde muhtemel kuvveti (24-2-12-1) ve bir Şimâl-i Garbî Fırkasının seferde muhtemel kuvveti (16-1-6-1)dir.

(Vezâif)

1- Cenûb Ordusu Başkumandanı vaz'iyet-i harbiyyeyi nasıl görür ve gelecek günlerde harekât-ı harbiyyeyi nasıl idâre etmeyi düşünür? [Mücmelen]

2- Cenûb Ordusu Başkumandanının 6 Mayıs için karâr ve tertîbâtı?

3- Buna nazaran İkinci Kolordu
Kumandanının karâr ve tertibâtı?

17 Kanûn-ı sâni
1326

Mîr-alây
Pertev

(Birinci Ta'biye Mes'elesinin Halli İçin Notlar)

1-Cenûb Ordusu her vakit tesâdüf edilmeyen müsâid vaz'iiyetlerden birinde bulunuyor. İzlet garbına kadar gelmiş olan düşman Koçincefe'ye gelen koluyla birlikte 50:60 bin kuvvetindedir. Karşısında 5, 6'ncı Fırkalar Müstakîl Sûvâri Fırkasıyla birlikde 25 bin kadardır. Fakat İzlet'den en uzağı [12'nci Fırka] 40:50 kilometre olmak üzere civârda yedi Cenûb Fırkası daha vardır. Her fırka lâ-akall 10 bin kuvvetinde dersek yedi fırka 70 bin olur. Bu hâlde evvelki 25 bin ile berâber düşmana karşı kesirsiz 100 bin kuvvet toplamak kâbilidir. Gerek düşman tarafında, gerek bizim taraftaki diğer kuvvetler bu ilk sahne için henüz uzakdadırlar; Straçin karşısındaki düşman kuvveti 13'üncü Fırka tarafından işgâl edilmektedir. O hâlde en evvel hâtıra gelen şey' 9 piyâde ve 1 sûvâri fırkasıyla İzlet şarkındaki düşmanı vurmak olmalıdır. Yakındaki bu düşman kuvvetiyle uzlaşmak dururken henüz pek uzakdaki Şimâl-i Garbî Ordusuna karşı kuvvet ayırmak hâtıra getirilmemelidir.

Karşımızda düşmanı vurmak için ona taarruz etmek lâzımdır. Arâzinin ve fırkaların vaz'iiyetine nazaran düşmanın sağ cenâhı aleyhine taarruz icrâ' etmek muvâfıktır. Fırkaların hepsini cepheye sevk edemeyiz. Düşmanın sol cenâhına taarruz

için ise Bregalinça ve arâzî gayr-i müsâiddir. Bu taarruzu nasıl yapabiliriz? Ya 5, 6'ncı Fırkalar altı Mayısda düşman taarruza devâm ederse tedricen (Aşağı Belvan-Serçeler) hattına çekilir -Kolordu Kumandanı böyle yapmak istiyordu- ve 4'üncü Fırka Tarainçe cenûbundaki sırtlarda bulunur. Ve bu esnâda Üçüncü ve Dördüncü Kolordular düşmanın sağ cenâhı aleyhine grupe edilir yâhûd 5, 6'nci Fırkalar İzlet'de mukavemete devâm eder, 4'üncü Fırka kısmen Argoliçe istikametinde ilerledilir, kısmen Bregalinça şimâlinde Kolorduya ihtiyât olarak kalır, bu esnâda Üçüncü ve Dördüncü Kolordular kezâ düşmanın sağ cenâhı aleyhine tevcîh olunur. Birincisine karar verilirse vâkıâ İştib tahkîmâtından istifâde gibi bir şey' hâtıra gelir ve düşman haritaya göre daha gayr-i müsâid bir vaz'iyete gelir gibi görünür. Fakat kuvâ-yı sâirenin ve bil-hâssa Üçüncü Kolordunun düşmanın sağ cenâhı aleyhine grupe edilmesi için lâzım gelen ser-bestî-i harekât bulunamaz. Ma'nen de düşmanı ta İştib önüne kadar getirmek iyi değildir. Ondan sonra İzlet garbındaki müsâid mevziler boş yere terk edilmiş olur. Hâl bu ki ikincisine karâr verilirse bu müsâid mevzilerde 5, 6'nci Fırkalar dîğer kuvvetlerin vürûduna kadar mukavemet eder. Düşmanı tutar. Sonra umûm kuvvetle düşmana taarruz edilir.

Şimdi bu taarruz ne kadar erken icrâ' edilebilirse o kadar iyidir. Bâ-husûs düşmanın bizim çok kuvvetlerimize karşı yalnız başına ciddî muhârebeye girişmeyerek -sonradan Şimâl-i Garbî

Ordusuyla müttehidten hareket etmek üzere- geriye çekilmesi ihtimâlî vardır. Onu kaçırmamak lâzım gelir. O cihetle hemân altı Mayısda erkenden düşmana taarruz hepsinden iyi olur. Fakat pergârı alıp haritayı tedkîk edersek görürüz ki bu kabil olamaz. Üçüncü ve Dördüncü Kolorduların düşmanın sağ cenâhı aleyhine tevcîhi için başlıca göze çarpan istikametler (İştib, Krnefçe(?), Tahul, Goynofça), (Sodik, Stanilofça, Tahul, Lapepliçe), (Kiliseler, Nimyança, Tahul, Lezova), (Kiliseler, Stroysofça, Lezova) yollarıdır. Fırkaların bulundukları mahallere nazaran 7'nci Fırkanın birinci istikametden 8, 9'uncu Fırkaların ikinci istikametden 10, 12'nci Fırkaların üçüncü istikametden, 11'inci Fırkanın dördüncü istikametden tahrîki en kısa yoldan düşmana vusûlü te'mîn eder. Pergârla ölçersek görürüz ki en az kat' olunacak mesâfe 25:30 kilometredir. Harîtadaki bir çizgili yollar üzerinde bu mesâfe 7 ilâ 9 sâatten evvel kat' olamaz. Sonra bir fırkanın yürüyüş umku pek müsâid hesâbla 8 kilometre dersek ve bir yoldan iki fırka yürürse o hâlde geriki fırkanın en son neferi kesirsiz 11 ilâ 13 sâatten evvel harbe giremeyecektir. Daha uzun mesâfe kat'ine mecbûr olan fırkalar için bu hesâb bize daha gayr-i müsâid çıkar. Binâen aleyh tekmi'l fırkaların altı Mayısda düşman aleyhinde harbe tutuşub taarruz-ı hakikî icrâ' etmeleri kabil olamaz. Buna muvaffak olmak için vâkıâ fırkaları daha 5/6 Mayıs gecesinden yürüyüşe başlatmak ciheti vârid-i hâtır olabilir.

Fi-l-hakika gece harekâtı bu gün pek ziyâde ehemmiyet kazanmıştır. Fakat böyle yedi sekiz fırkalık cesîm bir ordunun böyle yolları mahdûd ve fenâ bir arâzide geceleyin tahrîki muvâfık olmaz. Yolda toplara muâvenet ve sâire yüzünden husûlû tabîî olan tevakkufla, sonra her fırkanın muyyen bir istikamete tevcîhi ve hatt açması geceleyin akla gelmedik karışıklıklara sebebiyet verir ve yürüyüş müddeti perkarla ölçtüğümüzün lâ-akall iki misli fazla olur. Elimizde henüz bu müşkilâtı iktihâm edecek sûretde harekât-ı cesîme icrâsına alışmış bir ordu yoktur. Kumandanlarımız henüz böyle fevk-âl-âde harekâtı idâre ve icrâ' edecek hâlde değildir. Geçen 1326 sonbahâr manevralarımız gösterdi ki sûret-i umûmîyyede asker gündüz dahî henüz sâatte dört kilometre bile kat' edemiyor. Harîta üzerinde ta'biye mes'elesi hall ederken vereceğimiz karârlarda ordumuzun ahvâl-i hâzırasıyla mütenâsib sûretde davranmalıyız ki yakında bir harb olursa hesâbımızda yanılmış olmayalım ve harekâtımızı emniyyet ve kat'iyyetle icrâ' etmiş olalım. Japonlar bile Mokden harekât-ı harbiyyesi esnâsında en sür'ati matlûb olan yerlerde dahi, ba'zı istisnâlardan sarf-ı nazar, umûmiyyetle gündüzün yürümüşler ve günde vasatî olarak 20 nihâyet 25 kilometreden fazla kat' edememişlerdir. Bu mikdâr tabîî taklîde şâyân bir mikdâr değildir; biz bununla iktifâ edemeyiz, fakat daha çok çalışmak lâzımdır. Mes'elemizde fırkalar henüz seferin bidâyetinde bulunuyorlar, idmânsızdır, yeni şimendiferden çıkmıştır. Şimdi bunları gece yürütürsek hem ertesi gün gayet

yorgun askerle taarruz ederiz, hem de asker ihtimâl o günün akşamı ve ertesi gün dahi râhat yüzü görmeyeceğinden büsbütün kuvvetten düşeceği bedîhîdir. Hâl bu ki bu askerle daha Şimâl-i Garbi Ordusu aleyhine yürümek ve yeni yeni işler görmek mecbûriyetini unutmamalıdır. Eğer İzlet şarkında düşmanın elden kaçmasından korkuluyorsa vaz'iiyetimiz onu zaten firârdan men' etmemize müsâid değildir; düşman isterse 5/6 Mayıs gecesi de kaçabilir. Şu kadar ki bir kere İzlet karşısına kadar geldikten sonra hemen ric'ata başlaması-bir kere tecrübe-i tâli' etmezden evvelpek şâyân-ı kabûl olmasa gerekdir; düşmanın süvârisi perişân edilmiş olduğundan yeni Cenûb kuvvetlerinin ne dereceye kadar tezyîd edildiğini anlayamaz. Şimâl-i Garbi Ordusu ile tevhiid-i harekât mes'elesine gelince bu amelî olmakdan ziyâde nazarî bir şeydir ve zann olunduğu kadar kolay değildir.

Şu esbâbdan dolayı Üçüncü ve Dördüncü Kolorduları 5/6 Mayıs gecesi yürütmeyip belki altı Mayıs sabâhı gayet erken yola çıkarmak ve fakat düşmanı işgâl için İkinci Kolordu ile altı Mayıs sabahı gayet erken harbe başlamak ve diğer kuvvetleri İkinci Kolordunun solunda yayılıb hâzır oldukça hemen harbe sokmak muvâfık olur. Ancak Cenûb Ordusunun tekmîl kıtaâtı bu sûretle altı Mayısta harbe iştirâk edemeyeceğinden tekmîl kuvvetle tarruz-u umûmîyi bil-mecbûriyye yedi Mayıs sabahına ta'lîk etmek lâzım gelir. Hâsılı

düşman üzerine altı Mayısda taarruza başlıyor ve yedi Mayısda ikmâl ediyoruz demektir.

Şimâl-i Garbî Ordusuna karşı Beşinci Kolordu Kumandanı tarafından telgrafta zikr olunan mutâlaât ve ittihâz edilmek istenilen tertibât doğrudur. Yalnız 15'inci Fırkanın Gilan'dan Kumanova'ya çekilmesi muvâfık değildir. Çünkü bu hâlde Domorofça'dan Gilan'â ilerlemesi muhtemel düşman kolaylıkla Firzovik civârına gelerek 17 ve 18'inci Fırkaların ictimâını ta'cîz ve men' edebilir ve diğer her dürlü harekâtta serbest bırakılmış olur. O cihetle 15'inci Fırka bidâyetde Gilan'da bırakılmalı, düşmanın kuvvetli taarruzuna karşı çekilmek lâzım gelirse tadrîcen Pujarak istikametine çekilmelidir. Priştine'ye doğru bir yan mevziine çekilmek bu vaz'iyette câiz değildir.

13, 14'üncü Fırkalar tadrîcen Kumanova üzerine çekilerek 16'ncı Fırka ile birlikde Üsküb'ü düşman muhâcemâtına karşı muhâfaza eylemelidir. Zaten nerede olduğunu bilmediğimiz 1'inci Fırka için yeni bir tedbîr ittihâz edemeyiz.

Behçova'daki 2'nci Fırkayı – yol müsâidse- Traşın, Peklina üzerinden Veniçe istikametinde düşmanın sol cenâh ve gerisi aleyhine, Strumça'daki 3'üncü Fırkayı Radovişte üzerinden - yol müsâidse- Çatalçeşme tarîkiyle Zirnofça istikametinde düşmanın sol cenâhı aleyhine tevcîh etmek muvâfıktır. Bu sûretle mezkûr iki fırkanın en geç 8 Mayısda Cenûb Ordusunun harekâtına delayısıyla muâvenetleri te'mîn edilmiş olur. Zikr

olunan dağ yolları müsâid olmadığı takdîrde 2'nci Fırkanın Trabonivlişte'den Çarova tarîkiyle düşmanın gerilerine tevcîhi, 3'üncü Fırkanın Radovişte'den İştib'e alınması münâsibdir.

2 – Binâen aleyh karâr: Altı Mayısda İkinci Kolordu kendi karşısındaki düşmanla muhârebeyi açacak, Üçüncü ve Dördüncü Kolordular Tahul ve İstroysofça üzerlerinden ilerleyerek İkinci Kolordunun solunda yayılıb hâzırlanacak ve erken gelenleri harbe iştirâk edecek, yedi Mayıs sabahı gayet erken tekmîl üç kolordu ile düşmana, sağ cenâhını çevirmek üzere, umûmî taarruz icrâ' olunacaktır. Bu taarruz istikametlerini öyle vermelidir ki şâyed düşman 6/7 Mayıs gecesi ric'ata kalkışırsa onu kolaylıkla ta'kîb kabil olabilsin. Diğer fırkalar hakkındaki karârlar ma'lûmdur.

Tertîbât:

a) Beşinci Kolordu Kumandanına telgraf (meâl) "Tasavvur ettiğiniz harekât doğru. Yalnız 15'inci Fırkanın Gilan'da bırakılması ve Firzovik ictimâının te'mîni vazîfesiyle tavzîf edilmesi daha muvâfıktır. Zîrâ 17'nci Fırka 10 Mayıs, 18'inci Fırka 12 Mayıs akşamından evvel ictimâ'larını ikmâl edemeyecekler. Bu ictimâ' bitdikden sonra 15,17,18'inci Fırkalardan teşekkül edecek yeni ordu grubu îcâb-ı hâle göre kullanılacak. Beher İkinci,Üçüncü, Dördüncü Kolordularla Koçana'dan ilerlemiş olan düşman ordusuna taarruz edeceğim."

b) İkinci Kolordu Kumandanına oradan gelen erkân-ı harbiyye zâbitiyle şifâhen: “İkinci Kolordu yarın şimdi bulunduğu mevâzide erkenden düşmanla muhârebeye girecek, 4’üncü Fırkanın Tarainçe cenûbundaki kısmı Argoliçe istikametinde ilerleyerek muhârebe’ye girecek, Bregalinça şimâlindeki kısmı Kolorduya celb edilecek. Ben yarın Üçüncü ve Dördüncü Kolorduları İkinci Kolordunun sol cenâhında toplayacağım ve müteâkiben düşmana sağ cenâhını çevirmek üzere, taarruz edeceğim. Bu taarruzun Mayıs yedi sabâhından evvel icrâsı muhtemel değildir. O zamâna kadar düşmanın ric’atına mâni’ olmak İkinci Kolordunun en mühimm bir vazîfesidir.

c)Cenûb Ordusu Başkumandanlığı

İştib 5 Mayıs 1327

Akşâm sâat 12,30

İnkisâm-ı Asâkir

İkinci Kolordu

Üçüncü Kolordu

Dördüncü Kolordu

Müstakîl Süvâri Fırkası

Ordu emri

1-Karşımızdaki düşmana dâir ma’lûmât.

2-Cum’a-i bâlâ, Straçin, Zibefçe
düşmanlarına dâir ma’lûmât.

3-Cenûb Ordusu Mayısın altıncı günü olan yarın tekmîl kuvvetiyle (Argoliçe - Goynofça - Tripotinçe) hatt-ı umûmîsinde toplandıktan sonra Mayısın yedinci sabâhı gayet erken karşısındaki düşmana, sağ cenâhını çevirmek üzere, şiddetle taarruz edecek ve onu (Koçana - Gordofça) üzerine ric'atdan men' ile kat'iiyen perîşân etmeye çalışacaktır.

4-Ordunun tamamıyla ictimaidan evvel düşmanın muhtemel olan ric'atını men' etmek için İkinci Kolordu yarın erkenden (Argoliçe-Ularça-Goynofça) hatt-ı umûmîsinde düşmanla cebheden muhârebeye girecektir. Ve fakat dîğer kolorduların vusûlünden evvel düşman üzerine atılmayacaktır.

5-Üçüncü Kolordu yarın sabahleyin gayet erken Tahul üzerinden [7'nci Fırka Kirnofça, 8 ve 9'uncu Fırkalar İstanilofça târikiyle] Lapepliçe istikamet-i umûmîyyesinde ilerleyecek ve Birinci Kolordunun sol cenâhında (Gonovifçe-Verbiçe şimâl-i garbîsi) hatt-ı umûmîsinde yayılacaktır. Düşmanı vaktinden evvel şarka kaçırmamak için Üçüncü Kolordu kıtaâtı Dördüncü Kolordunun vusulünü beklemeksizin tedricen düşmanla muharebeye girecekse de taarruz-ı hakikî ancak Dördüncü Kolordu hatta girdikten sonra icrâ edilecektir.

6-Dördüncü Kolordu yarın sabahleyin gayet erken Lezova istikamet-i umûmiyyesinde [10,12'nci Fırkalar Nimyança, 11'inci Fırka Stroysofça

üzerinden] ilerleyecek ve başlıca kuvvetleriyle Lezova-Spançeva yolunun şimâlinde ve Tripotinçe civârında yayılacaktır.

7-Üçüncü ve Dördüncü Kolordular en geç 6/7 Mayıs gecesine kadar bâlâda zikr edilen mıntikalarda yayılmış bulunacaklardır.

8-Mayısın yedinci sabahı şafakla berâber İkinci Kolordu düşmanla cepheden şiddetle muhârebeye devâm ettiği sırada Üçüncü Kolordu Sokolarça ve şimâl-i şarkîsindeki yollar mukattat istikamet-i umûmiyyesinde ve Dördüncü Kolordu Lezova-İspançeva yolunun şimâlindeki arâzîden Vrabçine üzerinden Spançeva ve şimâli istikamet-i umûmiyyesinde müstereken düşmanın sağ cenâhı aleyhine, çevirerek taarruz edeceklerdir.

9-Düşman ordusunun kendi mevzilerini terk ile gerek altı Mayısda ve gerek 6/7 Mayıs gecesini çekilmeye başladığı hiss olunursa

İkinci Kolordu Paşaçık, Muyança) [kısmen Bregalinça cenûbundan] ve (Kişnofça, Podoloklar) yollarından Üçüncü Kolordu (Sokolarça, Spançeva) istikametinden ve Dördüncü Kolordu (Bunş, Saflatova, Bunçak) yolundan şiddetle düşmanı ta'kîb ve muhârebeye icbâr ile tevkîf etmeye son derecede çalışacaklardır.

10-Müstakill Sûvâri Fırkası düşmanın sağ cenâh ve gerisinde mütemâdiyen keşif ve tarassudda bulunacak, Dördüncü Kolordunun taarruzuna iştirâk edecek düşmanın ric'atı

vukûunda Koçana istikamet-i umûmiyyesinden dolaşarak bu ric'atı mümkin olduğu kadar te'hir ve men'e gayret eyleyecektir.

11-Birinci Kolorduya mensûb İkinci Fırka ve Üçüncü Fırkanın yapacakları hareket...

12-Kolordular ağırlıklar, ceb-hâne ve erzâk kolları için müstakillen ittihâz-ı tedâbir eyleyecekir....

Her neferde üç günlük peksimed bulunmalı, ceb-hâneler tamâm olmalı, ceb-hâne kolları kıtaâta mümkin mertebe yakın olmalı...

13-Ordu Karâr-gâh-ı Umûmîsi 6 Mayısda İştib'de kalacaktır.

Cenûb Ordusu Başkumandanı
A

x x x

İkinci ve Dördüncü Kolordulara bu emirle birer erkân-ı harb zâbiti gönderilir, Başkumandanın fikrine göre hareketleri te'mîn olunur, bu zâbitler mezkûr kolordularda aynı zamanda havâdis zâbiti makâmında kalırlar. Üçüncü Kolordu Kumandanlığıyla biz-zât İştib'de görüşülür, anlaşılır.

d) Kabilse Mitraşın ve Peklina üzerinden Veniçe'ye yürümesi, olmazsa Trapotivlişte'den Çarova üzerine gelmesi meâlinde Behçova'da 2'nci Fırka Kumandanına telgraf.

e) Radovişte üzerinden kabilse Çatalçeşme tarîkiyle Zirnofça'ya yürümesi, olmazsa İştib'e gelmesi meâlinde Strumca'da 3'üncü Fırka Kumandanına telgraf.

3- İkinci Kolordu Kumandanının emri 5/6 Mayıs gecesi Bişniçe garbından sâat 3,30'da şu meâlde olur:

1- Düşman...

2- Ordu bunu yapacak. Üçüncü ve Dördüncü Kolorduların harekâtı..

3- İkinci Kolordu yarın Argoliçe - Ularça - Goynofça hatt-ı umûmisinde düşmanla muhârebeye girişecek.

4- Fırkalar oldukları yerde düşmana mukâbele.

4'üncü Fırkanın Tarainçe cenûbundaki kısmı Argoliçe'den ilerleyib karşısındaki düşmanla muhârebe... Bregalinça şimâlindeki kısmı asıl kolorduya yaklaşacak...

5- İkinci Kolordu kendi solunda Üçüncü ve Dördüncü Kolordular yayılıb harbe girmezden evvel düşman üzerine atılmayacak.

6- Düşman ric'at ederse şiddetle ta'kîb.

Ve ilh.....

**Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Birinci
Şu'besi Tarafından (Birinci Ta'biye Mes'elesi)
Olarak Gönderilen Mes'elenin Sûret-i Hallidir.**

21 Mayıs-327 Cum'a ertesi günü tesellüm edilmiştir.

5'inci Selanik Kolordusu Erkân-ı Harbiyyesi
Birinci Şu'besi 2'nci Kısımına Me'mûr
Kolağası M. Kemâl

**§ 1- Cenûb Ordusu Başkumandanının
vaz'iyet-i harbiyyeyi nasıl gördüğü ve gelecek
günlerde harekât-ı harbiyyeyi tasavvuru!**

§ Düşman başlıca 3 grup hâlinedir:

1- (Sokolarça-Kişnofça) hattının garbında (50) bin, bunun sol cenâh gerisinde (Koçniçife) şarkındaki sırtlarda da bir kol (10 bin a'zâmi); bu grubun mecmû kuvveti (60 bin).

2- (Rankofça) sırtlarında (20 bin a'zâmi)

3- (İnesalça - Borofça) hattında (60 bin a'zâmi) ve buna mensûb bir fırka (17 bin kadar) (Hogovişte)de; bu grubun mecmû kuvveti (77 bin)

§ Cenûb Ordusunun:

1'inci Düşman Grubuna karşı İzlet Suyu garbında 1 süvâri fırkası ve 2'nci Kolordusu; (İştib-Bereketli) hattında 3'üncü ve 4'üncü Kolorduları bulunuyor; bunların mecmû kuvveti, ... (?) olarak (100 bin)

2'nci Düşman Grubuna karşı İstraçın sırtlarında 1 fırka (10,800);

3'üncü Düşman Grubuna karşı Preşova şimâlinde ve Gilan'da birer fırka; Üsküp'de 1 fırka; bu üç fırkanın mecmû kuvveti (32,000)

-1'inci Kolordu sağ cenâhda İzlet Suyu civârına iki günlük mesâfeden ziyâde baîd.

-6'nci Kolordunun 2 fırkasından (5:7) gün sonra ve 7'nci ve 8'inci Kolordulardan daha geç istifâde edilecektir.

§ Mukâyese-i Kuvvâ

§ 5 Mayıs akşamı düşmanın 1'inci Grubuna karşı adeden fâikiz. 2'nci ve 3'üncü Gruplarına karşı zaîfiz.?

Düşmanın 2 mühimm grubu (1:3) yek dîgerinden 2 günlük mesâfeden ziyâde uzaktır.

§ Düşmanın 3 sûretle hareketi me'mûldür:

§ Düşmanın sûret-i hareketini muhâkeme!

1'incisi— Kırmızı Ordunun (İştib-Bereketli) hattındaki kuvvâ-yı mütehaşşidesinin henüz (Kişnofça-Sokolarça) hattında bulunan grubun kuvvetinden dûn olduğunu tahmîn ederek Şimâl-i Garbî Ordusunun iltihâkına intizâr etmeksizin taarruz eder. Bu sûret-i harekete nazaran (Rankofça)'daki kuvvetini de sağ cenâha celb ederek ondan istifâde etmek ister.

2'ncisi– Düşman (Sokolarça-Kişnofça) Grubunun kuvvetini karşısındaki kuvvetlerle hâl-i muvâzenetde tahmîn ederek Şimâl-i Garbî Ordusunun Kumanova üzerinden icrâ-yı te'sîr etmesine kadar bulunduğ u hatda kalır;

3'üncüsü– (Sokolarça-Kişnofça) Grubunun karşısındaki kuvvetden dûn olduğunu takdîr ederek Şimâl-i Garbî Ordusuyla birleşmeden ciddî harekete girişmekden ictinâb eder ve tehlikeye ma'rûz kalmadan bir an evvel Kumanova üzerinden gelecek olan Şimâl-i Garbî Ordusuyla birleşmek maksadıyla şimâle (Rankofça)'daki kuvvetleri üzerine çekmek ister.

§ Düşmanın bizim için en muzırr hareketi

§ Düşmanın bizim için en muzırr hareketi 3'üncü hâldir. Düşman fi-l-hakika şimâle çekilmeye muvaffak olursa 7 Mayıs günü akşamına kadar 2 büyük grubunu birleştirmeye ve ba'de harekât-ı ciddiyye icrâsına imkân bulabilir ki bu hâle nazaran biz 8 Mayıs akşamına kadar müttehiden icrâ-yı harekât eylemek üzere toplayabileceğimiz kuvvetlerle âzâmi (1,2,3,4,5'inci Kolordular ve 16'ncı Fırka ve Süvâri Fırkası); 150,000'lik düşmana karşı 170,000'lik kuvvetle harb edebiliyorsak da netîce-i zaferin pek o kadar parlak olabileceğ i kestirilemez ç ünk i (Köstendil) ve (İvraniye) hutût-u ric'iyyesi düşmanın taht-ı istifâdesinde kalır.

§ Cenûb Ordusu için parlak bir fırsat var!

Fakat düşmanın 2 büyük grubunu ayrı ayrı vurmak ve birini Koçana istikametinde sıkışdırarak Sultantepeci istikametinde atmak ve ba'de dîgerinin solcenâhını düşürerek garbe fırlatmak kaçırılacak fırsatlardan değildir. Bunun için gelecek günlerde kâbil-i istifâde olacak kuvvetlerin vürûduna intizâr ise kat'iyyen tecvîz olunamaz.

§ Fırsatdan istifâde mümkündür

§ Cenûb Ordusu Kumandanı 6 Mayıs ve müteâkıb günlerde harekât-ı harbiyyeyi ber-vech-i âtî tanzîm edebilir:

6 Mayıs

2 nci Kolordu, Sûvâri Fırkasıyla berâber karşısındaki düşman grubunun şimâle ric'atına mâni' olur.

3'üncü, 4'üncü Kolordular mezkûr düşman grubunun sağ cenâhına düşecek vech ile şimâl (Tripotinçe-Pelişniçe) hattına tahrîk olunur;

(İstraçın)'de bulunan Fırka 13 (Rankofça)'daki düşmanı karşısında tutmaya çalışır;

1 inci Kolordunun 1'inci ve 2'nci Fırkaları (Çarova)'da birleşmek üzere ve 3'üncü Fırkası (Radovişte)'ye hareket etdirilir;

5'inci Kolordunun 14 ve 15'inci Fırkaları düşmanın şimâl-i garbi kuvvetleri karşısında (Kumanova)'ya gelebilir;

6'ncı Kolordunun Üsküb'deki 16'ncı Fırkası da mezkûr 5'inci Kolordu ile birleşmek üzere (Kumanova)'ya tahrîk olunur.

7 Mayıs

2'nci, 3'üncü, 4'üncü Kolordularla Müstakill Süvâri Fırkası 6 Mayısta başlayan muhârebeyi hitâma erdirir.

13'üncü Fırka (Rankofça) kuvvetinden hiç olmazsa kendine muâdil bir kısmını karşısında tutar. 1'inci Kolordunun 2 fırkası (Koçana) civârına gelmiş bulunur 3'üncü Fırkası (İştib)'e muvâsalat eder.

5'inci Kolordunun 2 fırkasıyla 16'ncı Fırka berâber olarak (Piçinya) Nehri gerisinde düşmanın Şimâl-i Garbî Ordusunun hareketini te'hîre teşebbüs etdikden sonra (İstirvimança - Bereketli) hattına çekilmeye devâm eder.

§ Üsküb taht-ı muhâfazadadır. ***“Fenn-i harbin gâyesi, kemâli en kat’î bir nokta üzerinde en kuvvetli olmakdan ibâretdir.”***

Her ne kadar Üsküb istikametinde kuvvet terk edilmiyorsa da Üsküb mevkii yine (Piçinya) Nehri gerisine çekilen kollarımız tarafından taht-ı muhafazadadır; çünkü düşmanın bir grubu (İzlet Suyu) civârında muhârebe etmekte iken dîger

grubunun bütün kuvvetiyle meydân-ı muhârebeye şitâb etmemesi baîd-ül-ihimâldir.

Düşman bu hatayı irtikâb ederse bizim için pek fâideli bir hareket olduktan başka Üsküb'ün müstahkem bulunması Cenûb Ordusunun her iki grubu mağlûb etmesi için iktizâ eden zaman zarfında mukâvemet eder. (Düşmanın ifrâz edeceği kuvvet 8 Mayıs'dan sonra Üsküb piş-gâhına vâsıl olur.)

8 Mayıs

7 Mayıs günü mağlûb edilecek olan düşmanın 1'inci Grubu Sûvâri Fırkası ve 2'nci Kolordu ve 1'inci Kolordunun 2 fırkası tarafından ta'kîb etdiriliyor.

3'üncü ve 4'üncü Kolordular ve 1'inci Kolordunun 3'üncü Fırkası ve 5'inci Kolordunun 13'üncü Fırkası; [5'inci Kolordunun 2 fırkasıyla 16'nci Fırkanın karşısında bulunan] düşmanın Şimâl-i Garbî Ordusunun (İvraniye) istikametinde ric'atına mâni' olmak maksadıyla sol cenâhı aleyhine tevcih edilir.

§ 2- Cenûb Ordusu Kumandanının 6 Mayıs İçin Karâr ve Tertibâtı

Karâr

2'nci, 3'üncü, 4'üncü Kolordular ve Müstakîl Sûvâri Fırkasıyla (Sokolarça-Kışnofça) garb ve garb-i cenûbisinde bulunan düşman grubunun sağ

cenâhını çevirmek üzere mezkûr gruba taarruz etmek...

Makedonya Cenûb Ordusu

(İştib)

5 Mayıs 327 Sâat 11,30 gündüz

§ Tertibât

§ Emir (2,3,4'üncü Kolordular ve Süvâri Fırkası için)

Ordu Emri Numro ()

1 -Düşmanın Şimâl Ordusunun 50 bin nefer kuvvetinde bulunan 1 grubu (Sokolarça-Kişnofça) garbındaki sırtlara 15:20 bin kişilik bir kuvveti (Rankofça) sırtlarına ve 8:10 bin kişilik bir kolu da (Koçniçife) şarkındaki sırtlara vâsıl olmuştur;

Şimâl-i Garbî hükûmetinin hudûdu geçen 50:60 bin raddesindeki bir kolu (İnesalça-Boğdanofça) hattına ve bir fırkası da (Hogovişte)'ye kadar ilerlemiştir.

2 -1'inci Kolordumuzun 1'inci Fırkası 3 Mayıs'da bir düşman kuvvetini (Koçarınova) civârında mağlûb etmiş ve şimâle atmıştır. Bu Kolordunun 2'nci Fırkası (Behçova)'da 3'üncü Fırkası Ustrumça'da tecemmu'unu ikmâl etmiştir.

5 inci Kolordunun 13'üncü Fırkası (İstraçin) sırtlarında 14'üncü ve 15'inci Fırkaları düşmanın Şimâl-i Garbî Ordusuna karşı (Preşova) ve

(Gilan)'dadır. 6 ncı Kolordunun tecemmuunu ikmâl etmiş olan 16'ncı Fırkası (Üsküb)'de bulunuyor. 17'nci Fırkası 10 Mayısda Priştine'de 18'inci Fırkası 12 Mayısda (Firzovik)'de ictimalarını ikmâl edeceklerdir.

7'nci Kolordu 8 Mayıs sabahından i'tibâren (Köprülü)'de ve 8'inci Kolordu 11 Mayıs sabahından i'tibâren (Krivolak)'da şimendiferlerden indirilmeye başlanacaktır.

- (Trakya) cihetinde (Çorlu) civârında toplanmakda olan Cenûb Ordusu bir haftadan evvel düşman aleyhine harekât-ı kat'iyye-i taarruziyyeye ibtidâr edemeyecektir.

3 - Makedonya Cenûb Ordusu düşmanın muhtelif gruplarını ayrı ayrı vurmak maksadıyla yarın 2' nci, 3'üncü, 4'üncü Kolorduları ve Süvâri Fırkasıyla (Sokolarça-Kişnofça) garbindaki sırtlarda bulunan düşman grubunun sağ cenâhını ihâta edecek bir sûretde ona taarruz edecektir.

4 - a) 2'nci Kolordu, Süvâri Fırkası da taht-ı kumandasında olarak mezkûr düşmanın şimâle ric'atına mâni' olacaktır. Diğer kolordular yetişmeden evvel çekilmeye mecbûr olursa düşmana karşı şimâl istikametini serbest bırakmamak üzere (İstirvisofça) istikametinde çekilmeye gayret edecektir. Mezkûr Kolordu Süvâri Fırkası vasıtasıyla (İstraçin)'deki 13'üncü Fırka ile irtibât te'sîs edecektir.

b) 3'üncü Kolordu (Bregalinça-İzlet Suyu) ile (Mustafa Obası-Raptiçişte) yolu (dâhil) arasındaki yollardan (Lapepliça - Lezova) hattına ve

4'üncü Kolordu (Lezova - Tripotinçe) hattına hareket edeceklerdir. Mezkûr kolordular yarın sâat 4'de kolbaşılılarıyla İzlet Suyu'na vâsıl olacaklardır.

c) 5'inci Kolordu 13'üncü Fırkasıyla (Rankofça)'da bulunan düşmanı yerinde tutacaktır. Diğer 2 fırkası bunlarla birleşecek olan 6'ncı Kolordunun 16'nci Fırkasıyla berâber (Kumanova) üzerinden (Piçinya) Suyu gerisinde düşmanın Şimâl-i Garbî Ordusunu tevkîf ve ba'de (İstirvimança-Bereketli) hatt-ı umûmisine çekilecektir.

d) 1'inci Kolordu, 2 fırkasıyla 7 Mayıs akşamı (Koçana) civârlarına vâsıl ve 1 fırkasıyla meydân-ı muhârebeye takarrüb edecektir.

5 - Ordu Karâr-gâhı yarın sâat 4'de (Lapepliçe) civârına vâsıl olmuş bulunacaktır.

Makedonya Cenûb Ordusu Kumandanı

M. Kemâl

İş bu emir kolordu kumandanlarına / (2, 4'üncü Kolordu ve Sûvâri Fırkası Kumandanlarına emir zâbitleriyle gönderilmiştir.

3'üncü Kolorduya Karâr-gâhından gelen bir zâbite not etdirilmiştir.

§ Telgraf Preşova'ya

Sâat gece 1,30

Preşova'da Beşinci Kolordu Kumandanlığına

Şimâl Ordusunun (Çarova)'dan ilerlemiş olan 60 bin kadar kuvveti (Sokolarça-Kişnofça) hattının garbindadır.

Yarın mezkûr düşman grubuna, İzlet Suyu ve (İştib-Bereketli) hattında bulunan 3 kolordu ve Sûvâri Fırkasıyla taarruz edeceğiz.

Maksadım mezkûr düşman grubu şimâle çekilerek karşısındaki düşman kuvvetleriyle birleşmesine meydân vermeden mağlûb etmektir. 13'üncü Fırkanız Rankofça'daki düşmanı yerinde tutmağa gayret etmelidir. 16'ncı Fırka (Kumanova)'da emriniz altına girecektir.

7 Mayıs'da ve ondan sonra karşınızdaki düşmanı Piçinya Suyu gerisinde tevkîfe çalışınız. Mecbûr olursanız (İstirvimanca-Bereketli) hatt-ı umûmîsine çekiliriz.

6'ncı Kolordunun 17'nci Fırkası 10 Mayıs'ta Priştine'de, 18'inci Fırkası 12 Mayıs'da Firzovik'de ictimalarını ikmâl edeceklerdir.

Birinci Kolordu Mayısın sekizinci günü ordunun harekâtına iştirâk edebilecektir.

Cenûb Ordusu Kumandanı

M. Kemâl

Ş Telgraf Üsküp'e

Sâat 1,30

Üsküp’de Altıncı Kolordu Kumandanlığı

İzlet Suyu gerisinde (İştib-Bereketli) hattındaki 3 Kolordu ve Müstakill Sûvârî Fırkalarıyla yarın (Sokolarça - Kişnofça) hattında bulunan düşmanın 60 bin kadar kuvvetine taarruz edeceğim.

Beşinci Kolordunun İstraçin’de bulunan 13’üncü Fırkası Rankofça’ya vâsıl olan 15:20 bin raddesindeki düşman kolunu tevkîfe me’mûr edilmiştir. Beşinci Kolordu, Şimâl-i Garbî hükûmetinin 50:70 bin raddesindeki kuvvetleri karşısında birer fırka ile; (Preşova) ve (Gilan)’da bulunuyor. Yarın akşam Kumanova’da birleşebilecek olan mezkûr fırkaları 16’ncı Fırkanızla takviye ediniz.

Beşinci Kolordu Piçinya gerisine ve ba’de (İstirvimança-Bereketli) hattına çekilecektir.

Düşmanın Üsküp’e kuvvet ifrâzını baîd-ül-ihitimâl görürüm. Her ihtimâle karşı Üsküb istihkâmâtından istifâde esbâbını istikmâl ediniz.

Cenûb Ordusu Kumandanı

M. Kemâl

Ş Telgraf Ustrumça’ya

Sâat 1,30

Ustrumça’da
Kumandanlığına

Birinci Kolordu

Şimâl-i Garbî hükûmetinin iki noktada hudûdu geçen 50:70 bin raddesindeki kuvvetleri

Beşinci Kolordumuzun (Preşova) ve Gilan'da bulunan birer fırkası karşısındadır.

Şimâl Ordusunun (Çarova)'dan ilerleyen 60 bin kadar kuvveti (Sokolarça-Kişnofça) hattındadır. Mezkûr düşmanın 13'üncü Fırka karşısında (Rankofça)'da 15:20 bin kadar kuvvetinde bir kolu vardır.

Yarın İzlet Suyu ile (İştib-Bereketli) hattında bulunan 3 Kolordu ve Müstakill Süvâri Fırkasıyla (Sokolarça-Kişnofça) hattındaki düşman grubunun sâğ cenâhına taarruz edeceğim.

Birinci Kolordu 8 Mayısta 3 fırkasıyla da ordunun iş bu harekâtının netîcesine iştirâk edecek sûrette hareket eyleyecektir.

6'ncı Kolordunun 17, 18'inci Fırkalarından ve 7'nci ve 8'inci Kolordulardan daha 5:10 gün kadar istifâde edilemeyecektir.

7 Mayıs akşamına kadar (İştib) üzerinden telgraf muhâberesiyle te'sîs-i irtibât edilebilir.

Makedonya Cenûb Ordusu Kumandanı

M. Kemâl

İstanbul'da Umûm Cenûb Ordusu

Başkumandanlığa

§ Umûm Başkumandanlığına rapor (telgraf-nâme)

Sâat 2

5/6 Mayıs

Şimâl-i Garbî Ordusu bugün (Zibefçe) (Veliglava)'da hudûdu geçti. 50:60 bin kadar tahmîn olunan Zibefçe kolu (İnesalça - Borofça) hattına ve bir fırka kuvvetinde olan dîger kolu (Hogovişte)'ya kadar ilerledi. Mezkûr kollar karşısında (Preşova) ve (Gilan)'da Beşinci Kolordudan birer fırkamız bulunuyor.

Düşmanın (Çarova - Koçana) istikametinden ilerleyen 50:60 bin raddesindeki kuvvetleri (Sokolarça-Kişnofça) hattının garbında 15:20 bin raddesinde olup Palanga'dan ilerleyen dîger bir kolu da 13'üncü Fırkamız karşısında (Rankofça)'dadır.

Yarın 2'nci 3'üncü 4'üncü Kolordular ve Süvâri Fırkasıyla (Sokolarça -Kişnofça) garbındaki düşmanın sağ cenâhını ihâta etmek üzere taarruz edeceğim.

2 Mayısta Birinci Fırkanın muvaffakiyyeti şimdiye kadar bildirilmiş olacaktır.

16'ncı Fırka ile (Kumanova)'da Beşinci Kolorduyu takviye ve 1'inci Kolorduyu (Çarova) ve (Radoşina) üzerlerinden meydân-ı muhârebeye celb ve 13'üncü Fırkayı Rankofça'daki düşmana karşı terk ediyorum. Takviye edeceğim 5'inci Kolorduyu (Kumanova)'dan sonra (İstirvimança-Bereketli) hattına çekeceğim düşmanın Şimâl-i Garbî Ordusunun (Üsküb)'e kuvvet ifrâz etmesini baid-ül-ihtimâl görürüm.

Maksadım düşmanın mühimm grupları birleşmeden onları ayrı ayrı mağlûb etmektir. Yarınki taarruzumu yarın zevâlde başlayacak sûretde tanzîm etdim. Müstakill Süvârî Fırkasının (Tripotiñçe)'de ve 2'nci Kolordunun düşmanla temasda bulunması pek müsâid bir vaz'iiyettir i'tikâdayım.Ordu karâr-gâhını yarın (Lepepliçe) civârına nakl edeceğim

Makedonya Cenûb Ordusu Kumandanı
M. Kemâl

3- İkinci Kolordu Kumandanının Karârı

Karâr

(Sokolarça - Kişnofça) garb ve cenûb-i garbî sırtlarında bulunan düşmana karşı sâat dörde kadar (îzlet) Suyu'nda işgal muhârebesi yapmak ve diğer kolordular sol cenâha muvâsalat edince taarruza geçmekdir.

§ Tertîbât

3'üncü Kolordu

Cenûb Ordusu

Pelişniçe garbında 2'nci Kolordu Karâr-gâhı

5/6 Mayıs 327 Sâat 1 gece

Kolordu Emri Numro ()

1 - Şimâl-i Garbî hükûmeti ilân-ı harb etti. Hudûdu geçen 50 bin neferlik bir kuvveti (İnesalça-Borofça) hattına ve bir fırkası da (Poğovişte)'ye;

15:20 bin neferlik bir düşman kolu (Rankofça) sırtlarına ve 8:10 bin kişilik bir düşman kolu da (Koçinçife) şarkındaki sırtlara kadar ilerlemişlerdir.

2 -1'inci Kolordunun 1'inci Fırkası 3 Mayısda bir düşman kolunu mağlûb ve (Koçabo) şimâline tard etmiştir.

(İştib - Bereketli) hattında bulunan kolordular (3, 4) karşımızdaki düşmanın sağ cenâhına taarruz etmek üzere yarın sâat dörtde kolbaşılılarıyla (İzlet) Suyuna vâsıl olacaklardır. 5'inci Kolordu (İstraçin)'de bulunan 13'üncü Fırkasıyla (Rankofça)'daki düşmanı ve (Preşova) ve (Gilan)'da bulunan diğer iki fırkası ve bunlara (Kumanova)'da iltihâk edecek olan 16'ncı Fırka ile Şimâl-i Garbî düşman ordusunun tevkîfine çalışacaklardır. 1'inci Kolordu 2 fırkasıyla (Çarova) 1 fırkasıyla (Radovişte) istikametinde hareket emrini almıştır.

Makedonya Cenûb Ordusunun diğer kuvvetlerinden daha birkaç gün istifâde edilemeyecektir.

Çorlu civârında toplanan Trakya Cenûb Ordusu bir hafta sonra harekât-ı hakikiyye-i taarruziyyeye ibtidâr edebilecektir.

3 - 2'nci Kolordu Müstakill Sûvâri Fırkasıyla berâber karşımızdaki düşmanın şimâle çekilmesine mâni' olacaktır. Bu maksadla yarın firkalar ber-vech-i âtî hareket edeceklerdir:

a) 4'üncü Fırka cephesi (Ularça- Jamança) - her ikisi dâhil- ve

b) 5'inci Fırka cephesi (Jamança) -hâric - ile (Goynofça) - dâhil - arası olmak üzere (İzlet) Suyu'nun şarkında düm-dârların bulunduğu hattı işgâl edeceklerdir. Hatt-ı mezkûr sabah sâat 12'ye kadar işgâl edilmiş bulunacaktır.

4'üncü Fırka (Koçinçife)'deki düşman koluna karşı sâğ cenâhı emîn bulundurmayı nazar-ı dikkatde tutacaktır.

c) 6'ncı Fırka sâat 9'da (Lepepliçe) ve civârında kolbaşıyla (İzlet) Suyu'nu geçecek ve (Goynofça - Sokolarça) hattına karşı yayılacaktır. Sâat 4'e kadar mezkûr hattın ilerisine geçmeyecektir.

d) Süvâri Fırkası (Tripotinçe)'nin şark-ı cenûbisindeki sırtlarda bulunacak ve 6'ncı Fırka ile tevhîd-i hareket edecektir. Süvâri Fırkası (Rankofça)'daki düşmanın harekâtını keşf ve 13'üncü Fırka ile irtibât dahi te'sîs edecektir.

4 -Kolordu Karâr-gâhı sâat 9'dan i'tibâren (Lepepliçe) şarkındaki sırtlarda bulunacaktır.

İkinci Kolordu Kumandanı

Piyâde ve Süvâri Fırka Kumandanlarına emir zâbitleriyle gönderilmiştir.

Te'sîs-i irtibât

§ Not : 2'nci Kolordu Kumandanı 3'üncü ve 4'üncü Kolordular Karâr-gâhlarına üçer atlı ile berâber birer zâbit gönderdi.

Beşinci Selânîk Kolordusu Erkân-ı Harbiyye
Birinci Şu'benin İkinci Kismına Me'mûr
Kolağası
M. Kemâl

Teslîm edilmiştir. 25 Mayıs 327 çâr-şenbih

BELGELER

۱۰- سقی سوادینیری : کنگنه صناعی و کربلای پنهان است که در قمر و در جرمه ، در یکی قریب از دوزخ نوزده است که به حدت و دیکت
صافی و قیضه و کربلای است که در قمر و در جرمه و در یکی قریب از دوزخ نوزده است که به حدت و دیکت

A	1-3
D	5
F	5-7

۱۱- رکنی خوار، دو سینو، پنجی فرقه و ادنی فرقه مذکور به مفرد حرکت

۷- قتلہ دہلی اور قلعہ، صحیفہ دارالحدیث نورانیہ مستفاد اتحاد اہل علم ...
 لکھنؤ دارالحدیث نورانیہ، صحیفہ دارالحدیث نورانیہ مستفاد اتحاد اہل علم ...

۱۳- ۱- روزگار گاه خوشی ۶ مایه است به فال صفت .

صنوعاً - روی طلا و نقره

ع

✕ ✕ ✕

[illegible]

(d) قابل ملاحظه است که در این روش، اولاً به دلیل اینکه در هر دو طرف یکسان باشد، با توجه به آنکه

درد دهنه از راه قنبره یا قنبره برینده زیر قنبره یا بر روی او مانند استیگماتیک و ستریمه ده ۳ غیفر و قنبره
تغیث.

۳۔ اس کے فوائد اور خصوصیات کے بارے میں ۵/۶ ماہ کی عمر تک کے بچے کے لیے ۳۰ سے ۴۰ گرام تک دیا جائے گا۔

۱- دکنہ ...

ج - اردو ہونی چاہیے ۔ ادنیٰ درجہ کی فنون در درجہ حلقہ ۔

۲- بکشی نزل داد - باره غلج - اردبیل - غزنوی - خراسان - کنه خا - کربه

۶- فرقہ را اولیٰ مرتبہ ردہ دکنہ فعالہ .

بانی فرزند ناما که به صورت وی کشی انوشیروان را بر روی قاسمبند و کی کشیدند ... بر عا لیا میخانه وی کشی

۱- استغنی قول از دوستی ضلوه است از شیخی در ردی قول اردور بابایان هر یک بر فرموده اول گفته اند بنده الباقی ص ۱۰۸

۱- شکره هفتاد و سه سطر نقیضه

.....'الحل'

A	
D	24
F	1

۱- نامه حریف محمود بنی شمس طر فنده (بنی نعلی سکی)
 در دره کوه پیکه سلطان محمود بنی و -
 ۱۱ مای - ۷۷۷ هجری قمری کوفت تمام ایستد -

این سند قول در دره کوه پیکه بنی شمس
 در دره کوه پیکه
 ۷۷۷ هجری قمری

۱۵ - حواری در کاهیه
 قول در کاهیه
 در کاهیه و کاهیه
 در کاهیه و کاهیه

§ دکه تابعی و خوب حاله در :
 ۱ - (صود - ج - کیشو) خطه خیره (۵۰) بی ، نیک و بیایه خیره (خوشیخه) سخته کی
 ضرره ده بر تو (۱۰ بی غلی) ؛ بوغوبل جمع قوف (۱۰ بی) .
 ۲ - (الغفر) خیره (۴۰ بی غلی) ؛ بوغوبل جمع قوف (۱۷ بی قه) (خوشیخه) ده ؛
 ۳ - (ایه سار - بوغوبل) خطه (۲۰ بی غلی) ؛ بوغوبل جمع قوف (۱۷ بی) ؛
 بوغوبل جمع قوف (۱۷ بی)

§ حبیب اردولک :
 ۱ - بنی دکه خیره ناری ایست حواری خیره آ سار قوف و بنی قول در دره (استیب - برکلی) خطه
 ۲ - بنی و بنی قول در دره بوغوبل ؛ بوغوبل جمع قوف ؛ سخته و در دره (۱۰۰ بی) .
 ۳ - بنی دکه خیره ناری استیب خیره آ قوف (۱۸۰۰) ؛
 ۴ - بنی دکه خیره ناری بر قوف سخته و سخته بر قوف ؛ استیب آ قوف ؛ بوغوبل قوف
 جمع قوف (۴۰۰۰)

۱ - بنی قول در دره صاخ خیره ایست حواری خیره ایست حواری سخته و بنی قول در دره ایست حواری
 ۲ - بنی قول در دره آ قوف سخته (۱۰۰) قوف سخته و بنی و بنی قول در دره ایست حواری
 ایست حواری
 ۳ - مای آ قوف سخته ؛ بنی خیره ناری سخته و بنی و بنی خیره ناری سخته ؛
 دکه آ قوف سخته (۱۰۰) ؛ بوغوبل جمع قوف سخته و سخته سخته و سخته سخته .

§ دکه و سخته و سخته و سخته :
 ۱ - قوف اردولک (استیب - برکلی) خطه کی قوف سخته سخته سخته (کیشو - صود) خطه
 بوغوبل خیره سخته و سخته و سخته سخته ایست حواری اردولک ایست حواری سخته سخته سخته .
 بر صود سخته سخته (الغفر) ده کی قوف ده صاخ خیره ایست حواری ایست حواری سخته .

بره شوه ده شېخي قول اردو قومانده

§ تلفات بره شوه
معت
۸۰۰

تمای اردو سیک (چارووه) دله بره شوه اولوه ۳۰ بی بی قدر فوق (صورتلایم یکسینجه) خطه

عینه ده - باره فکوره و نه خوږه ، ایزله صوبی و (استب - بره شوه) خطه بره شوه آ قول اردو ولاری و نه سوله

نقشه بره شوه - فکوره و نه خوږه تمای حیدرک فاکو شوه کی و نه فکوره بره شوه میده و بره شوه مغلوب نمیده . ۱۰۰ بی بی قدر

انفوجیه ده کی و نه بره شوه خوږه نمیده . ۱۶ بی بی قدر (فغانووه) ده اوکرا آله ایزه .

۷ مایه و ونده حیدر فاکو شوه کی و نه حیدر صوبی کریمه توفیق حیدر مجبورولو بره شوه (ایزوایم

- پزند) خطه - خطه حیدر - ۱۷ بی بی قدر ۳۰ مایه بره شوه ده ، ۱۸ بی بی قدر ۱۰ مایه خبر و نه

اقیاعی آله ایزه خطه - اقیاعی لوی اردو خطه حیدر استاذ ایزه بره شوه .

جنوب اردو قومانده

خطه

A	
D	24
F	1-4

§ تلفات ایزه
معت
۸۰۰

یکووه شېخي قول اردو قومانده

ایزله صوبی کریمه (استب - بره شوه) خطه کی آ قول اردو و منفعل ساری و ولری باره (صورتلایم

- کینوجیه) خطه بره شوه / ۳۰ بی بی قدر قونه نقشه ایزه شېخي قول اردو استاجیه بره شوه ۱۰۰ بی بی قدر انفوجیه بره شوه اولوه ۱۰۰:۱۵ بی

یاده سده کی و نه خوږه توفیق مایه ایزه - شېخي شوه اردو ، شمال فیل حکومت ۵۰:۷۰ بی

اوه سده کی فکوری نارینه بره شوه (بره شوه) (کله و نه) بره شوه - باره شام فغانووه ده بره شوه

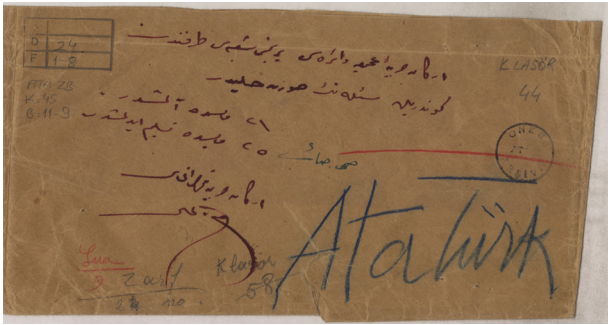
اولوه فکوره و نه شېخي فکوره فغانووه - شېخي قول اردو حیدر کریمه و نه (ایزوایم - بره شوه) خطه حیدر

شېخي قول اردو حیدر کریمه و نه (ایزوایم - بره شوه) خطه حیدر

و نه استاجیه قونه آله بره شوه (ایزوایم - بره شوه) خطه حیدر

استاجی استاذ ایزه

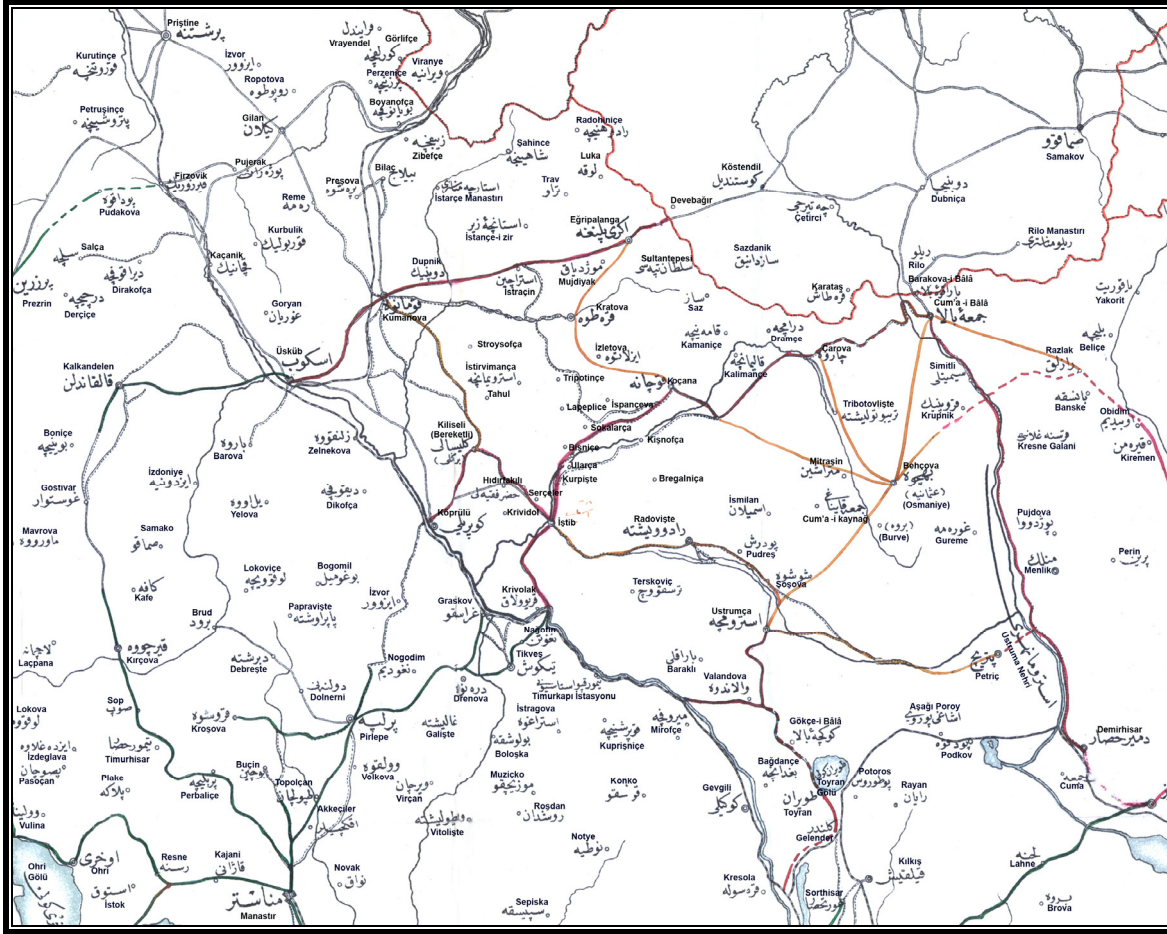
جنوب اردو قومانده
خطه

**Belgelerin içinde bulunduğu Erkânıharp Kolağası
Mustafa Kemal imzalı zarf.**

EK

3'ÜNCÜ ORDU BÖLGESİ 1911*

* Bu harita eserin orijinalinde bulunmamakla beraber okuyucuya faydalı olması açısından tarafımızdan eklenmiştir.